

THE INCLUSIVEBUS COMPANY THE INCLUSIVEBUS

ვიმგზავროთ ერთად

როგორ ჩავრთოთ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები განვითარების მთავარ გზაზე

სიუ ქოუ და ლორეინ უაპლინი

ONE WAY ONLY - NO RETURN ONE WAY ONLY

ISBN #978-0-9564162-1-6

გამოცემის უფასო ჩამოტვირთვა შესაძლებელია მისამართზე:

www.worldvision.org.uk/travellingtogether

საჭიროების შემთხვევაში შესაძლებელია მსხვილი ტექსტის, ბრაილისა და აუდიო ვერსიის მოწოდება.

საავტორო უფლებები World Vision UK 2010

არაკომერციული მიზნებისათვის სატრენინგო მასალების გამოყენება შესაძლებელია იმ შემთხვევაში, თუკი ავტორები (სიუ ქოუ და ლორეინ უაპლინი) და World Vision UK მოხსენიებულნი იქნებიან. გთხოვთ გადაუგზავნოთ ავტორებს ნებისმიერი მასალის ასლი, რომელშიც გამოიყენება ტექსტი ან ილუსტრაციები. ტრენინგისა და მასალის პირადი ან კორპორაციული მიზნით სარგებლობისათვის აუცილებელია ავტორების ნებართვა წერილობით ფორმაში.

1,2,3 და 7 ტრენინგ აქტივობები ადაპტირებულია შემდეგი წყაროდან:
Disability, Equality, and Human Rights (Oxfam GB, 2003), Practical Action Publishing.

რედაქტორი: კლივ პრაისი

კლივ პრაისი გამოჩენილი ავტორი, პოპულარული ტელევიზიისტი და გამოცდილი ჟურნალისტი. საზოგადოებასთან ურთიერთობაში მრავალ ქვეყნებში მუშაობდა და ორგანიზაციას ეხმარება. მისი ნაშრომი გამოქვეყნებულია დიდი ბრიტანეთის, ირლანდიის, ავსტრალიისა და აშშ-ს მრავალ ჟურნალსა და გაზეთში. კლივი ორგანიზაციის „ვორლდ ვიჟენი“ პროექტებში მონაწილეობდა.

საკონტაქტო ინფორმაცია: office@cliveprice.com

დიზაინი: Dodo, Mammoth, Reindeer and Fox.

www.dodomammoth.co.uk

ორგანიზაცია „ვორლდ ვიჟენი“ განვითარებისა და ადვოკატირების ქრისტიანული ორგანიზაციაა. სიღარიბისა და უთანასწორობის დასაძლევად ის ბავშვებთან, ოჯახებსა და თემებთან მუშაობს. ქრისტიანული სანრმუნობით მოტივირებული, ორგანიზაცია „ვორლდ ვიჟენი“ მსოფლიოს ყველაზე მოწყვლად ადამიანებთან მუშაობს. ის ყველა რელიგიის, რასის, ეთნიკურობისა და გენდერის ადამიანს ემსახურება.

გამოცემის ფინანსური მხარდაჭერა: DFID Programme Partnership Arrangement, World Vision UK

თარგმანი: სალომე მიქაძე

რედაქტორი: ინეზა შარიქაძე

დაკაბადონება: ალიონა ელტიშევა

გამოცემა: შპს სოლეი

ქართულ ენაზე გამოცემულია პროექტის „კავკასიის სუბ-რეგიონული შპმ ბავშვების სოციალური ინკლუზია“ ფარგლებში.

საკონტაქტო ინფორმაცია: ვიქტორია მიდელაური, შპმ საკითხების ოფიცერი, ვორლდ ვიჟენ საქართველო

Viktoria_Midelaury@wvi.org

თბილისი, 2014

THE INCLUSIVEBUS COMPANY

THE INCLUSIVEBUS

ვიმგზავროთ ერთად

როგორ ჩავრთოთ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები განვითარების მთავარ გზაზე

ONE WAY ONLY - NO RETURN

ONE WAY ONLY - NO

ავტორების შესახებ

სიუ ქოუ World Vision UK შებლუდული შესაძლებლობების პროგრამის მთავარი მრჩეველია. ის საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციებში 20 წლის განმავლობაში მუშაობს (ITDG-Practical Action, VSO, World Vision). 2 წლის განმავლობაში RNID ყვესტური ენის ტრენინგ პროგრამის დიდი ბრიტანეთის მენეჯერი იყო. სიუს მაგისტრის წოდება აქვს საერთაშორისო განვითარების მენეჯმენტსა (Open Univeristy, UK) და ფილოსოფიაში, პოლიტიკასა და ეკონომიკაში (Oxford University).

საკონტაქტო ინფორმაცია: Sue.coe@worldvision.org.uk

ლორეინ უაპლინგი განვითარების კონსულტანტია. ტრენინგებისა და პროექტების მეშვეობით მრავალ არასამთავრობო ორგანიზაციასა და დონორ სააგენტოებს შუამდგომლობის ჩართვაში ეხმარება. ის ასევე განვითარებად ქვეყნებში შუამდგომლობის ორგანიზაციებთან მუშაობს. მას აფრიკასა და აზიაში კვლევისა და განვითარების დიდი გამოცდილება გააჩნია. ლორეინი 15 წლის განმავლობაში მუშაობდა სხვადასხვა სექტორში, განათლებიდან სათემო განვითარებამდე. ის საერთაშორისო ორგანიზაციის Kesho Trust ასოციირებული მრჩეველია. ამ ორგანიზაციის მიზანს გარემოს დაცვისათვის სათემო ლიდერობის განვითარება წარმოადგენს. ლორეინი ყრუ გახლავთ.

საკონტაქტო ინფორმაცია: consultant@wapling.me.uk

სარჩევი

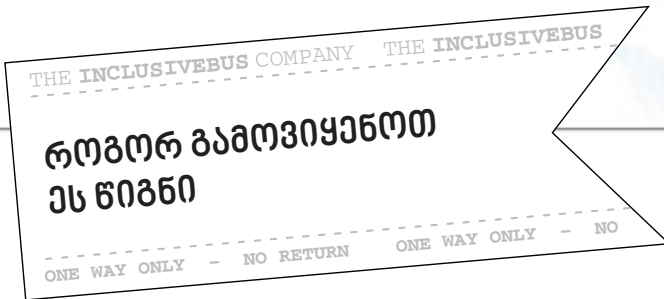
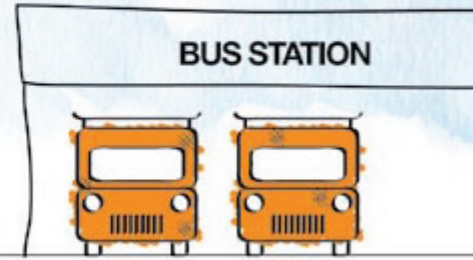
შესავალი	1
“მოგზაურობის გეგმები”: როგორ გამოვიყენოთ ეს წიგნი	3
აღჭურვა: როგორ მოვემზადოთ ტრენინგისათვის	5
დღის განრიგი: მოგზაურობის დასაწყისი	9
ტრენინგის აქტივობები	11
შესავალი	13
აქტივობა 1 თამაში „გამოიცანი“	15
აქტივობა 2 შეზღუდული შესაძლებლობის განმარტება	17
აქტივობა 3 კედელი	21
აქტივობა 4 თამაში „ცხოვრება“	25
აქტივობა 5 მითების გამოაშკარავება	29
აქტივობა 6 რეალობის შემოწმება	31
აქტივობა 7 მიზეზები, მიზეზები	33
აქტივობა 8 უკუკავშირი	35
დასარიგებელი მასალები	37
დასარიგებელი მასალა #1	39
შეზღუდული შესაძლებლობის მოდელები	
დასარიგებელი მასალა #2	43
ჩართულობის და მონაწილეობის ხელისშემშლელი ბარიერები	
დასარიგებელი მასალა #3	47
შეზღუდული შესაძლებლობის მოდელები	
დასარიგებელი მასალა #4	49
საყოველთაო სიმართლე შეზღუდულ შესაძლებლობაზე	
დასარიგებელი მასალა #5	51
გავრცელებული მითები ინკლუზიაზე	
დასარიგებელი მასალა #6	53
შშმ პირთა ორგანიზაციები	

შესავალი

სერვისი და რეაბილიტაცია
განვითარებად ქვეყნებში მცხოვრები
შშმ პირთა მხოლოდ
ორი პროცენტისათვის არის
ხელმისაწვდომი.

“მოგზაურობის გეგმები”

ნიგნი შედგება სამი ძირითადი ქვეთავისაგან:

აქტივობები და დასარიგებელი მასალები -

უპირველეს ყოვლისა, თქვენ აქ იპოვით უამრავ სახალისო და დამაფიქრებელ აქტივობას ტრენინგისათვის. ყოველ მათგანს თან ახლავს ახსნა, მონახაზი და საჭიროების შემთხვევაში - დანართი.

ისტორიები გზიდან -

მეორე - გარდა უშუალოდ კურსთან დაკავშირებული მასალისა, თქვენ და თქვენი გუნდის წევრებს მოგიყვებით ისტორიას, რათა უკეთ გაიგოთ, თუ როგორ და რატომ შემუშავდა ეს კურსი; ასევე გაამბობთ დღემდე მიღწეულ შედეგებზე.

რესურსები -

მესამე - თქვენ აღმოაჩენთ სარესურსო მასალების დიდ არჩევანს, რათა თქვენ და თქვენი გუნდი მეტად ჩაუღრმავდეთ თემასთან დაკავშირებულ საკითხებს.

დაუთმეთ ერთი დღე ცვლილებებს, მხოლოდ ამას გთხოვთ.

წარმოდგენილი ნიგნის გამოყენებით, თქვენ შეძლებთ დაინწყით ცვლილების პროცესი თქვენივე სამუშაოს ფარგლებში - განახორციელოთ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის პოზიტიური ცვლილებები იმ თემში, სადაც მუშაობთ.

და ეს იოლია, დაგჭირდებათ მხოლოდ ერთი დღე.

დაინტერესდით?

თუ ასეა, ეს ნიგნი ზუსტად თქვენთვისაა. ის მომზადდა როგორც მარტივი, ინტერაქტიული „ხელსაწყო“, რომელიც თქვენს თანამშრომლებს დაეხმარება მეტი თავდაჯერებით და ნათელი წარმოდგენით გაიყვანონ შშმ პირები განვითარების მთავარ გზაზე.

უბრალოდ მიყევით მოცემულ ათ მარტივ საფეხურს. დაინწყით მოგზაურობა, რომელიც სასარგებლო იქნება თქვენთვისა და საზოგადოების იმ ნაწილსათვის, რომელთანაც მუშაობთ.

1. გამოყავით ცოტაოდენი დრო ნიგნის წასაკითხად;
2. გაეცანით მთავარ მოსაზრებებს;
3. დაგეგმეთ ტრენინგის დღე, იფიქრეთ რამდენი დრო გაქვთ და ვისი ჩართვა შეგიძლიათ (ამასთან დაკავშირებით შემოთავაზებები გვაქვს აქტივობების ნაწილში);
4. მოინვეთ მთელი გუნდი - მიგვაჩნია, რომ შედეგი საუკეთესოა, როდესაც მენეჯერები და აქტივობებში ჩართული პერსონალი ერთად მუშაობენ;
5. მიყევით აქტივობების გეგმას, გამოიყენეთ მოცემული მასალები და გაერთეთ!
6. მოითხოვეთ უკუკავშირი და შეფასება (იხ. აქტივობა 8, გვ. 39-40);
7. დაახლოებით ერთი კვირის შემდეგ, ჰკითხეთ ხალხს როგორ შეცვალა ამ დღემ სამუშაოსადმი მათი აზრები;
8. აწარმოეთ ცვლილების პროცესის აღწერა;
9. აწარმოეთ პროგრესის ამსახველი დღიური;
10. გთხოვთ ჩვენ (ნიგნის ავტორებს) და ორგანიზაციას World Vision გაგვიზიაროთ თქვენი მოსაზრებები.

ამ ნაცადი კურსის გამოყენებისას, თქვენ და თქვენი გუნდი სასიამოვნო და შემეცნებით გამოცდილებას მიიღებს.

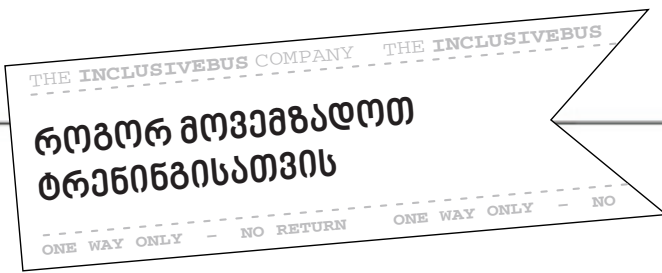
მიუხედავად იმისა, რომ სახელმძღვანელოში განვითარების პროგრამებში უკვე პირთა ჩასართავად ვეფერი პრაქტიკული იდეაა მოცემული, გახსოვდეთ, რომ ყველაზე მნიშვნელოვანი რაც თქვენთვის და ტრენინგის მონაწილეთათვის შეიძლება მოხდეს, ესაა ცვლილებები გულსა და გონებაში.

ყველაფერი დანარჩენი კი აქედან იწყება.

მთელს მსოფლიოში, განვითარებადი საზოგადოება ნდობისა და თავდაჯერებულობის კრიზისს განიცდის. კრიზისი ეხება უკვე პირების აქტივობებში აქტიურ ჩართვასაც, მაგრამ ეს კრიზისი დაძლევადა.

და აი აქედან, თქვენი მოგზაურობა იწყება ...

აღჭურვა

ნარმოდგენილი კურსის მიზანია, დაგეხმაროთ თქვენს სამიზნე თემში, შშმ პირთათვის პოზიტიური ცვლილებების განხორციელებასა და იმ ბარიერების ნგრევაში, რომელიც შშმ და შეზღუდვის არმქონე პირებს შორის არსებობს. კურსი შემუშავებულია:

- განვითარების პროგრამებში შშმ პირთა ჩართულობის ასამაღლებლად;
- პროგრამაში მონაწილე პერსონალისთვის, რომელთაც აქამდე არასოდეს უფიქრიათ შშმ პირთა ჩართულობაზე.

იდეალურ შემთხვევაში, მოცემულ სემინარს მთელი დღე უნდა დაეთმოს, რისთვისაც სახელმძღვანელოს ამ ქვეთავში პროგრამის ნიმუშს გაგაცნობთ. თუმცა, შეზღუდული დროის პირობებში, შესაძლებელია ნებისმიერი სესიის ცალკე აქტივობად გამოყენებაც. ამ მხრივ ყველაზე პოპულარული აქტივობებია: თამაში „გამოცნობა“; „რას ნიშნავს შეზღუდულობა“? და თამაში „ცხოვრება“.

ყოველი აქტივობა მნიშვნელოვან საკითხებს წამოიწვევს და შესაძლოა ეფექტური იყოს შშმ პირთა ინკლუზიასთან მიმართებაში ინტერესის გამოსანთავად. თავისუფალი დროიდან გამომდინარე, ასევე შეგიძლიათ ნებისმიერი სესიის კომბინირება რაიმე ახალ ფორმატში, თუმცა, ჩვენ იმ სახით განოდებთ, რომელიც ყველაზე ეფექტურად მიგვაჩნია. ქვეთავში „მოტივი“, გთავაზობთ ყოველი ცალკეული აქტივობის მიზნის აღწერას, რაც სატრენინგო სივრცეში მაქსიმალური კონცენტრაციის შენარჩუნებაში დაგეხმარებათ.

თუ თქვენ ისეთ მეინსტრიმულ ორგანიზაციას წარმოადგენთ, რომელსაც სურვილი აქვს იყოს მეტად ინკლუზიური, ერთ-ერთი საუკეთესო ვარიანტი იქნება ტრენინგის შშმ პირებთან ერთად ჩატარება. საუკეთესო შემთხვევაში, ამ ტრენინგს თავად შშმ პირები უნდა უძღვებოდნენ. მაგრამ, თუ თქვენ არ გაქვთ მჭიდრო კავშირი ადგილობრივ შშმ ჯგუფებთან (შშმ პირთა ორგანიზაციებთან), შესაძლებელია ტრენინგს თავად გაუძღვეთ. გამოიყენეთ ეს ტრენინგი შშმ პირებთან კონტაქტის დასამყარებლად და მათი ხედვის გასაცნობად. მოიწვიეთ ისინი და მიაღებინეთ მონაწილეობა.

ტრენინგისთვის ოთახის შერჩევა და განლაგება მნიშვნელოვანი ფაქტორებია.

სატრენინგო ოთახში საკმარისი სივრცე უნდა იყოს ორი ჯგუფის სამუშაოდ და მასალების გამოსაფენად. თუკი ეს შესაძლებელია, ზედმეტი მაგიდებისა და სკამების გამოყენებით მონყობილი „ოფიციალური“ გარემოს ნაცვლად, აჯობებს მონაწილეები ნახევარწრიულად განლაგოთ. კარგი განათება კი სივრცეს დამატებით ეფექტურობას შესძენს. არასწორი იქნება ისეთი არაადაპტირებული და შშმ პირთათვის მიუწვდომელი სივრცის არჩევა,

პრაქტიკული რჩევა

დაურიგეთ მონანილებს საქალაქეები საკუთარი სახელებით (წინასწარ გამზადებული ან თავად მათ შესთავაზეთ დაანერონ სახელები საქალაქის მიღებისთანავე) მასალების ასლების შესანახად - ყველაფერი ერთად მოგროვდება და მონანილებიც საჭირო მასალებით წავლენ ტრენინგიდან.

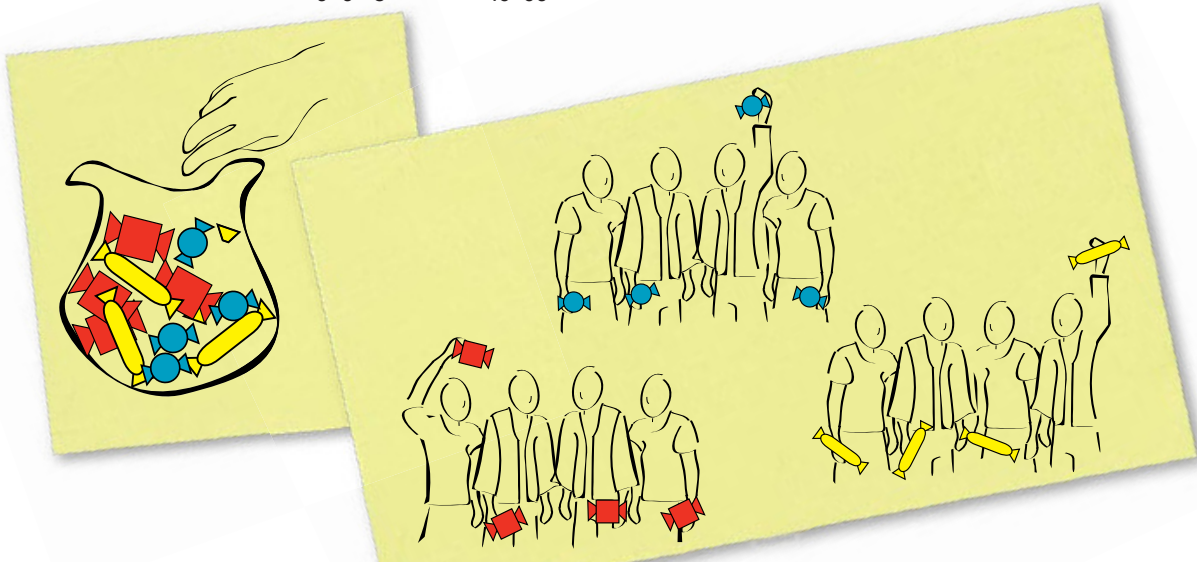
სადაც არ არსებობს შესაბამისად მოწყობილი საპირფარეშო. ასეთი გადაწყვეტილებით თქვენ არასწორი და უარყოფითი მესიჯის გავრცელებას შეუწყობთ ხელს.

ნებისმიერი სესია შეიძლება იქნეს გამოყენებული, როგორც დამოუკიდებელი აქტივობა ან თქვენ შეგიძლიათ შექმნათ სესიების თქვენეული კომბინაცია, იმის მიხედვით თუ რამდენი დრო გაქვთ თავისუფალი.

დარწმუნდით, რომ კარგად ხართ მომზადებული - ტრენინგისთვის მოსამზადებლად გამოიყენეთ აქტივობებისა და დასარიგებელი მასალების ქვეთავეები. დარწმუნდით, რომ საკმარისი ოდენობით გაქვთ ნებოვანი ქაღალდები, ბარათები, ფლიპ-ჩარტები და კალმები ყველა აქტივობის შესასრულებლად. წინასწარ გამზადეთ თვალსაჩინო მასალა. იქონიეთ ყველა მონანილისთვის სამყოფი აქტივობებისა და მასალების ასლები - ეს მათი კონსპექტებია და ზედმეტი ჩანაწერების გაკეთებაზე დროს აღარ დაკარგავთ. მასალა შეგიძლიათ დაარიგოთ თანდათან, ყოველი აქტივობის ბოლოს (რომ მონანილებმა მოაგროვონ პორტფოლიო დღის განმავლობაში) ან როგორც სრული კომპლექტი დღის ბოლოს. ასევე, მასალა შეგიძლიათ გასცეთ მესხიერების ბარათებით ან CD დისკებით, რაც მათ შემდგომ გამრავლებას გაამარტივებს.

დღის განმავლობაში გათვალისწინებულია სხვადასხვა სახის ჯგუფური სამუშაო. დაფიქრდით, როგორ გსურთ ჯგუფების განაწილება.

თუ შემთხვევითი შერჩევის პრინციპს ირჩევთ, სცადეთ სხვადასხვა შეფუთვის ტკბილეული (შოკოლადი, კარამელი და ა.შ...). ყურადღება მიაქციეთ, რომ თითოეულ მათგანს ჰქონდეს შეფუთვის განსხვავებული ფერი/სტილი. დაგჭირდებათ იმდენი განსხვავებული ტიპის შეფუთვა, რამდენი ჯგუფიც გინდათ რომ შექმნათ: ტკბილეულის თითოეული სახეობის რაოდენობა ერთი ჯგუფის წევრების რაოდენობას წარმოადგენს. პოლიეთილენის პარკში(ები) ერთად აურიეთ ყველა ეს ტკბილეული და სთხოვეთ მონანილებს, ამოიღოს ერთ-ერთი მათგანი. ერთი ფაშაში გაერთიანდებიან ის მონანილებები, ვინც ერთი სახეობის ტკბილეულს ამოიღებს. ხალხს უყვარს ტკბილეული და თანაც, შაქარი ხელს შეუწყობს ენერჯის მოზღვაებას!

როგორ მოვანყოთ შშმ პირებისთვის ინკლუზიური ფიზიკური გარემო სატრენინგო ოთახში

ინკლუზიის კურსის ორგანიზებისას, დარწმუნდით რომ შშმ პირებს შეეძლებათ მასში მონაწილეობა. ქვემოთ მოცემულია სამი ძირითადი პრინციპი, რომელიც უნდა გაითვალისწინოთ:

- მზად იყავით შშმ მონაწილეების მისაღებად მაშინაც კი, თუ ისინი პირადად არ მოგიწვევიათ;
- ეცადეთ, წინასწარ გაეცნოთ თქვენს აუდიტორიას. მონაწილეთა მონვევის დროს ჰკითხეთ მათ, ხომ არ აქვთ მისაწვდომობასთან დაკავშირებით რაიმე საჭიროება. ამ გზით, თქვენ შეძლებთ სივრცისა და მასალების მონაწილეთა საჭიროებების გათვალისწინებით მომზადებას;
- თავიდანვე იფიქრეთ შერჩეული სივრცის მისაწვდომობაზე, რათა გათვალისწინოთ საჭირო ფინანსები მისი მოდიფიკაციისათვის.

დასწრების მსურველებთან წინასწარი შეთანხმების შემთხვევაშიც კი, ზოგჯერ შშმ პირები თქვენი ინფორმირების გარეშეც შეიძლება მოვიდნენ. შესაბამისად, გარემოს მისაწვდომობა ტრენინგის დღემდე შეაფასეთ. ყველაზე მარტივი ამ შემთხვევაში არის, ყოველ მოსულ სტუმარს მოსვლისთანავე შეეგებონ ფასილიტატორი ან მისი ასისტენტები.

გადაადგილება - დაფიქრდით, გაქვთ თუ არა გეგმაში რაიმე აქტივობა, რომელიც მოითხოვს ბევრ და/ან სწრაფ გადაადგილებას. მოიფიქრეთ, რამ შეიძლება გამოიწვიოს ფიზიკური ან მხედველობის შეზღუდვის მქონე პირების გარყვანა ასეთი აქტივობების დროს.

როგორც წესი, ცოტაოდენი შემოქმედებითობა დაგეხმარებათ გამოსავლის მოძებნასა და აქტივობის სიტუაციაზე მორგებაში. თუკი მზადების პროცესში დრო გექნათ, ჰკითხეთ გადაადგილების შეზღუდვის მქონე პირებს, თუ როგორ შეძლებენ ისინი დაგეგმილ აქტივობაში ჩართვას. თუ ეს შეუძლებელია, იყავით მზად მის შესაცვლელად - მოიფიქრეთ სავარჯიშო, რომელიც ნაკლებ ფიზიკურ აქტივობას მოითხოვს. მნიშვნელოვანია, რომ ყველა იყოს ჩართული და იღებდეს მონაწილეობას.

მხედველობა - თუკი ტრენინგს მხედველობის შეზღუდვის მქონე პირები ესწრებიან, გასათვალისწინებელია რამდენიმე საკითხი. დღის დასაწყისშივე შემოატარეთ ისინი სატრენინგო სივრცესა და ოთახებში (მათ შორის საპირფარეშო), ეს მათ გარემოს გაცნობაში მოეხმარება.

სთხოვეთ მონაწილეებს, საუბრის დაწყებამდე წარმოთქვან თავიანთი სახელი, რათა ყველამ იცოდეს მოსაუბრის ვინაობა. ყოველი სესიის დასაწყისში, მონაწილეთა მიერ ადგილების შეცვლისას სახელების დასახელება, მხედველობა დაქვეითებულ პირს ეხმარება იმის დადგენაში, თუ ვინ ესწრება ტრენინგს და სად იმყოფება პიროვნება.

გახსოვდეთ, რომ უნდა აღწეროთ ყოველ სესიაზე გამოყენებული ისეთი თვალსაჩინო მასალები, როგორცაა PowerPoint პრეზენტაციები, ნახატები, პოსტერები, ფლიპ-ჩარტები, დასარიგებელი მასალა და ა.შ... ნაწერები ნაიკითხეთ ხმამაღლა, ეს ასევე დაეხმარება წერა-კითხვის დაბალი უნარ-ჩვევების მქონე პირებს.

რაიმე სახის პრაქტიკული სავარჯიშოს შემთხვევაში, დარწმუნდით, რომ მხედველობის შეზღუდვის მქონე ყველა პირს აქვს საშუალება შეიგრძნოს და შეეხოს წარმოდგენილ მასალას. მარტივი გრაფიკები, დიაგრამები, ნახატები და რუკები შესაძლოა იყოს ტაქტილური, კონტურზე ძაფის დანებებით (წინასწარ!). სუსტი მხედველობის მქონე პირებს ეფექტურად დაეხმარება მსხვილი შრიფტით ნაბეჭდი მასალა და კარგად განათებული ოთახი.

სმენა - თუ ტრენინგს სმენის შეზღუდვის მქონე მონაწილეები ესწრებიან, გაარკვიეთ, კომუნიკაციის რომელი ფორმა მათთვის მისაღები - მაგ. ჟესტური ენა თუ ბაგეთა მოძრაობის ამოკითხვა.

„ბაგით მკითხველ“ პირთან კომუნიკაციისთვის დარწმუნდით, რომ მოსაუბრის სახე კარგადაა განათებული, „ბაგით მკითხველი“ კარგად ხედავს მას და რომ მოსაუბრე საუბრობს გარკვევით, გადაჭარბებული მიმიკების გარეშე. თუ პირი იყენებს ჟესტების ენას, გაიგეთ რომელი „თარჯიმანი“ იქნება უფრო შესაფერისი, რამდენად არსებობს ჟესტების რეგიონული ვარიაციები ან პიროვნება შესაძლოა უფრო მეტად იყოს მიჩვეული „საშინაო ჟესტებს“, ვიდრე ჟესტური ენის სტანდარტულ ფორმას. პროფესიონალი თარჯიმნის ან კომუნიკაციის დამხმარე საშუალების მოძიება შესაძლებელია სმენის შეზღუდვის მქონე პირთა ასოციაციის დახმარებით ან თავად სმენის შეზღუდვის მქონე პირისა და მის ოჯახთან კონსულტაციით.

ნახატების და ნაწერი სიტყვების ხშირი გამოყენება საკმაოდ ეფექტურია სმენის შეზღუდვის მქონე მონაწილეთა ინკლუზიისთვის, მაგრამ ნუ დაასკვნით, რომ მათ კითხვა იციან, შესაძლოა ბევრ მათგანს სკოლაში არც კი უვლია.

გაგება - მნიშვნელოვანია, რომ უზრუნველყოფილი იქნას სათემო აქტივობებში მსუბუქი და საშუალო ინტელექტუალური შეზღუდვის მქონე პირების ჩართვა. მათ მიერ ინფორმაციის გაგებისა და გააზრების შესაძლებლობა განსხვავებულია შეზღუდვის დონიდან გამომდინარე. მთავარია გამოიყენოთ მარტივი სასაუბრო ენა, მოკლე გზავნილები, მოთმინება და ნათქვამის გამეორება საჭიროებისამებრ.

დღის განრიგი

სასიამოვნო 1 09:30 – 09:50

გაცნობა (10 წთ.)

ზოგადი მიმოხილვა (10 წთ.)

სესიაზე ჩამოყალიბდება დღის დანიშნულების/მიზნის მონახაზი, მონაწილეები გაეცნობიან ტრენინგის შინაარსს - დარწმუნდით, რომ ყველა ერთმანეთს იცნობს.

სასიამოვნო 2 09:50 – 11:00

აქტივობა 1: თამაში “გამოიცანი” (10 წთ.)

აქტივობა 2: შეზღუდული შესაძლებლობის განმარტება (60 წთ.)

სესიის მიზანია გავრცელებული მოსაზრებების განხილვა, რაც საშუალებას იძლევა შეზღუდული შესაძლებლობები განხილული იქნას ადამიანის უფლებების ცნების ჩრდილში. მონაწილეები გაეცნობიან შეზღუდული შესაძლებლობის მოდელს, რაც მათ საკუთარი შეხედულებების გადაფასებაში დაეხმარება.

შესვენება (15 წთ.)

სასიამოვნო 3 11:15 – 12:30

აქტივობა 3: კედელი (60 წთ.)

დღის აქტივობების გახსენება (15 წთ.)

როგორ აღიქვამენ შშმ პირები საზოგადოებას? განხილული იქნება სხვადასხვა ბარიერები და გამოვლინდება საზოგადოებიდან გარიყვის ზოგადი მექანიზმები. ბოლო ნაწილი დაეთმობა წინა აქტივობების მიმოხილვას და მონაწილეთა კითხვების განხილვას.

ლანჩი (60 წთ.)

სასიამოვნო 4 13:30 – 14:30

აქტივობა 4: ცხოვრების თამაში (60 წთ.)

რატომაა მნიშვნელოვანი შშმ პირთა ჩართულობა განვითარებაზე მიმართულ მენისტრირულ (ზოგად) სამუშაოებში. ამ სესიის მიზანია წარმოაჩინოს შშმ პირთა არასახარბიელო მდგომარეობა და ის, თუ როგორ შეუძლია განვითარების სამუშაოებს მათი მდგომარეობის გაუარესება.

სასიამოვნო 5 14:30 – 15:00

აქტივობა 5: მითების გამოაშკარავება (30 წთ)

შეზღუდულობის შესაძლებლობის გამომწვევი მიზეზები არ არის გადამწყვეტი შეზღუდული განვითარებისათვის, თუმცა მნიშვნელოვანია იმის ცოდნა, თუ რა წარმოდგენა აქვს ამ ყველაფერზე საზოგადოებას. შშმ პირები უმეტესად გარიყულები არიან, რადგან მათ შესახებ ბევრი მითი არსებობს. ამ მითების გამოაშკარავება და გაბათილება შშმ პირებს, მათ ოჯახებსა და თემს დაეხმარება.

შესვენება (15 წთ.)

სასიამოვნო 6 15:15 – 16:15

აქტივობა 6: რეალობის შემოწმება (60 წთ.)

ხედვა, თუ რა გავლენას ახდენენ შშმ პირები საზოგადოებაზე, სერვისის მიწოდებულზე და მთავრობაზე, ინკლუზიასთან დაკავშირებით. შშმ პირთა ადგილობრივი მოძრაობის წარმომადგენლები გააკეთებენ მოკლე პრეზენტაციას და უპასუხებენ კითხვებს.

ან:

აქტივობა 7: მიზეზები, მიზეზები (60 წთ.)

რატომ ხდება შშმ პირების განვითარების პროცესებიდან გარიყვა? როგორ შეიძლება ეს შეიცვალოს? სესიაზე განხილული იქნება ეს საკითხები და წარმოდგენილი იქნება შშმ პირთა ორგანიზაციებთან, ინკლუზიასა და ლობირებაში მათ როლთან დაკავშირებული ძირითადი საკითხები.

სასიამოვნო 7 16:15 – 16:30

აქტივობა 8: უკუკავშირი (15 წთ.)

ტრენინგის ბოლოს, მონაწილეებს შეეძლებათ იმსჯელონ დღის განმავლობაში მიღებულ გამოცდილებაზე და დასვან ნებისმიერი კითხვა.

მიზნები:

- შეზღუდული შესაძლებლობის, როგორც განვითარების პროცესის პრობლემის წარმოჩენა;
- ქცევითა და დამოკიდებულებით გამოწვეული ცვლილებების დემონსტრირება;
- მიმდინარე საქმიანობაში გამოსაყენებლად სხვადასხვა ინსტრუმენტის მიწოდება;
- განსჯისგან თავისუფალი გარემოს შექმნა;

განხილული საკითხები:

- შეზღუდული შესაძლებლობის ინდივიდუალური მოდელი სოციალური მოდელის წინააღმდეგ
- განვითარების პროცესებში ჩართულობის ხელშემშლელი ბარიერები
- სოციალური გარიყვა
- მენისტრირიზაცია
- შშმ პირთა ორგანიზაციები
- მონაწილეობა და არჩევანი

დღის განრიგი

სესია 1 09:30-09:50	სესია 2 09:50-11:00	15 წთ	სესია 3 11:15-12:30	60 წთ	სესია 4 13:30 — 14:30	სესია 5 14:30-15:00	15 წთ	სესია 6 15:15 — 16:15	სესია 7 16:15 — 16:30
ნარდგენა (10 წუთი)	აქტივობა 1 თამაში "გამოიცანი" (10 წუთი)	შ ე ს ვ ე ნ	აქტივობა 3 კედელი (60 წუთი)	ს ა დ ი ლ ი	აქტივობა 4 თამაში "ცხოვრება" (60 წუთი)	აქტივობა 5 მითების გამოაშკარავება (30 წუთი)	შ ე ს ვ ე ნ	აქტივობა 6 რეალობის შემოწმება (60 წუთი)	აქტივობა 8 უკუკავშირი (15 წუთი)
მიმოხილვა (10 წუთი)	აქტივობა 2 შეზღუდული შესაძლებლობის განმარტება (60 წუთი)	ე ბ ა	დღის აქტივობების მიმოხილვა (15 წუთი)				ე ბ ა	აქტივობა 7 მიზეზები, მიზეზები (60 წუთი)	

ტრენინგის აქტივობები

განვითარებად ქვეყნებში
მცხოვრები შშმ ბავშვების
98% სკოლაში არ სწავლობს

შესავალი

დრო:
20 წუთი

როგორ დავინწყით პროგრამა

დასაწყისისთვის, გაეცანით მონაწილეებს და აუხსენით როგორ წარიმართება კურსი. ახსენეთ:

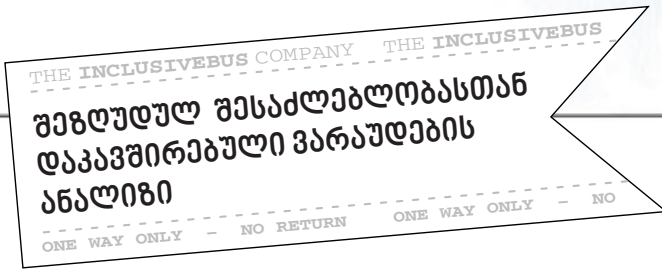
- როგორ არის დაკავშირებული შეზღუდული შესაძლებლობა განვითარების თემასთან - გამოიყენეთ დასარიგებელი მასალა გლობალური სტატისტიკის გასაცნობად და ეცადეთ გაიგოთ ფაქტები ადგილობრივი შშმ პირების მდგომარეობის შესახებ.
- სემინარი დაგეგმილია როგორც ინკლუზიური სამუშაო შეხვედრა - საკმარისი დრო დაეთმობა შესვენებებს და ურთიერთგაზიარებას (რეფლექსიას)
- თარჯიმნების დახმარების შემთხვევაში (ყვეტური ან ვერბალური კომუნიკაციისთვის) ახსენით, როგორ დაეხმარება მათი ყოფნა კომუნიკაციის გაუმჯობესებას.

შემდეგ, მოკლედ მიმოიხილეთ კურსის სტრუქტურა. ხაზგასმით აღნიშნეთ, რომ მთავარია საკითხების წამოჭრა (არ არსებობს სწორი პასუხები) და პოტენციურად ახალი სამოქმედო გზების ძიება. კურსი არა მხოლოდ შშმ პირებზე ყურადღების გამახვილებას, არამედ განვითარების პროცესის მთლიანობაში გაუმჯობესებას ემსახურება; ის ცვლილების პროცესის დასაწყისია და არა საბოლოო შედეგი.

შეატყობინეთ მონაწილეებს, რომ მათ დეტალურად ყველაფრის ჩანიშვნა არ დასჭირდებათ, რადგან ყველა აქტივობის ასლი და მასალა გადაეცემათ. მათ შეუძლიათ თავი თავისუფლად იგრძნონ და ტრენინგით ისიამოვნონ.

თამაში „გამოიცანი“

დრო:
10 წუთი

მასალა:

მონაწილეებს უნდა ჰქონდეთ კალამი და ფურცელი (ან კარგი მემსიერება!)

ვარაუდები ჩართულობის მნიშვნელოვანი ბარიერებია. ეს საწყისი აქტივობა ახდენს დისკუსიის სტიმულირებას და დარჩენილი დღის განმავლობაში დისკუსიების ჩარჩოს ჩამოყალიბებას ემსახურება.

როგორც ყოველთვის, ეს სესია ეფექტური „ყინულმჭრელია“ - რაღაც მნიშვნელოვანი, რაც აუდიტორიას დიდი ხნის განმავლობაში ახსოვს ტრენინგის დამთავრების შემდეგაც. ის იძლევა ძირითად პრობლემაში სწრაფად წვდომის საშუალებას და მონაწილეებს ადვილად განაწყობს თემისა და დანარჩენი დღის პროგრამასადმი.

აეთოლი

1. სთხოვეთ მონაწილეებს დაჯგუფდნენ წყვილებად, უმჯობესია მასთან, ვისაც კარგად არ იცნობენ. საუბრის გარეშე, საკუთარ მენწყვილეზე დასაკვირვებლად და მის შესახებ მინიმუმ სამი რამის გამოსაცნობად, წყვილებს ხუთ წუთამდე დრო აქვთ. მაგალითები მოყვანილია ქვემოთ. შესაძლოა სხვა თემების გამოყენებაც, რაც ტრენინგის კონტექსტზეა დამოკიდებული:
 - საყვარელი კერძი;
 - საყვარელი ფერი;
 - ჰობი;
 - საყვარელი წიგნი/ფილმი/მოთხრობა;
 - საუკეთესო მონახულებული ადგილი/ქვეყანა;
 - ერთი აუსრულებელი ამბიცია.
2. წყვილები საკუთარ ვარაუდებს თავდაპირველად ერთმანეთს უზიარებენ და ამონებენ, თუ რამდენად ზუსტი დასკვნები გამოიტანეს (სავარაუდოდ, არც ისე ზუსტი).
3. ისევ ერთ ჯგუფად შეგროვდით. თუ გაქვთ დრო, მონაწილეებს შეუძლიათ მიღებული პასუხების ყველასთვის გაზიარება - განსაკუთრებით, უჩვეულო და სახალისო პასუხების.
4. სთხოვეთ ზოგადი უკუკავშირი. რამდენად ზუსტები იყვნენ მონაწილეები? რა აიოლებს/ართულებს გამოცნობას? რა იგრძნეს მონაწილეებმა, როდესაც მათმა მენწყვილებმა პასუხები გამოიცნეს? რატომ?

საერთო ჯამში, მონაწილეები დასკვნებს გააკეთებენ ისეთ მინიშნებებზე დაყრდნობით, როგორებიცაა: სქესი, ასაკი, გარეგნობა და ეროვნება/ ეთნიკური ჯგუფი.

როგორც კი ყველა იდეას ამოწურავთ, გადადით შეზღუდული შესაძლებლობის საკითხებზე. შშმ პირები ხშირად აწყდებიან პრობლემას, რომ შეზღუდვის არმქონე პირები წინასწარ აკეთებენ დასკვნებს, თუ რა შეუძლიათ და რა არ შეუძლიათ შშმ პირებს, მანამდე, სანამ მათ პირადად გაიცნობენ.

შესაძლოა ადამიანი ეტლით მოსარგებლეს შეხვდეს და გადაწყვიტოს, რომ მისი შეხვედრაზე მოწვევა არ შეიძლება, რადგან ვერ წარმოუდგენია, როგორ მიაღწევს ეტლით მოსარგებლე დანიშნულების ადგლის. ან შესაძლოა დაასკვნას, რომ რადგან პიროვნებას აქვს სმენის შეზღუდვა, ის ვერ გაიგებს და ვერ ჩაერთვება დისკუსიაში.

მაგრამ ვარაუდები შესაძლოა ტყუილი გამოდგეს, თუმცა შშმ პირებთან ურთიერთობის გარეშე ამის გაგება რთულია. არსებობს საშიშროება, რომ თქვენ განაგრძობთ მათი გარიყვა იმის ვარაუდით, თუ რა არ შეუძლიათ მათ.

მოთხი

ამ აქტივობამ უნდა გამოიწვიოს დისკუსია იმის შესახებ, გაცნობამდე რა დასკვნები გამოაქვთ ადამიანებს ერთმანეთზე. ეს დაფუძნებულია არავერბალურ კომუნიკაციაზე. ის რთულ სოციალურ გარემოში ცხოვრებასთან გასამკლავებლად ჩვენეულ მეთოდს წარმოადგენს და შესაძლოა სასარგებლოც იყოს. ამავე დროს, ვარაუდები შესაძლოა უზარმაზარი ბარიერი გახდეს, რომელიც სხვებს წარმატების მიღწევაში ხელს შეუშლის.

მთელს მსოფლიოში, შეზღუდვის არმქონე პირებს ნეგატიური წარმოდგენა უყალიბდებათ შშმ პირების შესახებ, რასაც ხშირად გარეგნობით შეფასება და სიტუაციის ზედაპირულ აღქმა იწვევს. ამ ვარაუდების განხილვის გარეშე, პროგრესი შეუძლებელი იქნება.

აღნიშნული აქტივობა შეიძლება დაგეხმაროთ შემდეგი აქტივობებისთვის დისკუსიის გასამართად. მნიშვნელოვანია, რომ ხალხმა დაიწყოს დისკუსია ამ თემაზე და დაფიქრდნენ, თავად როგორ აღიქვამენ შშმ პირებს.

შეზღუდული შესაძლებლობის განმარტება

დრო:
60 წუთი

მასალები:

დასარიგებელი მასალა 1
შეზღუდული შესაძლებლობის მოდელები - სამედიცინო, საქველმოქმედო (ინდივიდუალური) და სოციალური;

მოდელების მზადიარამები. მათი წარდგენა ხდება ამ აქტივობის მეოთხე საფეხურზე, როდესაც თქვენ ჯგუფთან საუბარს იწყებთ მოდელებს შორის განსხვავებებზე.

A5 ზომის ან დიდი წებოვანი ქაღალდები და მარკერები ყოველი ჯგუფისთვის.

განვითარების პროგრამები ხშირად არ ითვალისწინებს შუამ პირებს ან მათ, როგორც განსაკუთრებულ შემთხვევას განიხილავს. წინამდებარე აქტივობა შეზღუდული შესაძლებლობის აღქმის სხვადასხვა მოდელს წარმოადგენს. ეს მოდელები ტრენინგის ამომავალი წერტილია. როგორც ფასილიტატორი, ტრენინგის დაწყებამდე კარგად უნდა გაეცნოთ მიდგომებში არსებულ განსხვავებებს, რადგან გათავისებამდე, სავარაუდოდ მონაწილეები მათ ჩაუღრმავდებიან.

არსობრივად, სამედიცინო და საქველმოქმედო მიდგომებმა (ცნობილი როგორც "ინდივიდუალური" მოდელები, რადგან შუამ პირი განიხილება როგორც "პრობლემა") შუამ პირები მიაკუთვნეს ცალკე სამიზნე ჯგუფს, რომელთაც ექსპერტის მიერ შერჩეული სპეციალისტი ან სპეციალური სერვისები ესაჭიროებათ. აღნიშნული მიდგომებისათვის დამახასიათებელია განვითარების ისეთი ინიციატივები, როგორცაა ხელოვნური კიდურებით (პროთეზები) უზრუნველყოფა, რეაბილიტაცია ან მეტყველების თერაპიის პროგრამები; სპეციალისტებისთვის ფინანსურად მომგებიანი პროექტების შემუშავება ან პროფესიული გადამზადების ცენტრების მოწყობა.

საპირისპიროდ, სოციალური მოდელით მიიჩნევა, რომ შუამ პირებმა მონაწილეობა უნდა მიიღონ განვითარებაზე მიმართულ ყველა აქტივობაში, მაგრამ ასევე მოიაზრება, რომ მსგავსი ქმედებების განხორციელებისათვის შესაძლოა საჭირო გახდეს ფიზიკური გარემოს ადაპტირება. ყოველივე ეს პასუხისმგებლობის აღებას გულისხმობს. გასარკვევია, როგორ უნდა დაინტერესდნენ შუამ პირები ნებისმიერი საერთო სამუშაოებით და აუცილებელია მათი საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ჩართულობის უზრუნველსაყოფად გზების მოძიება.

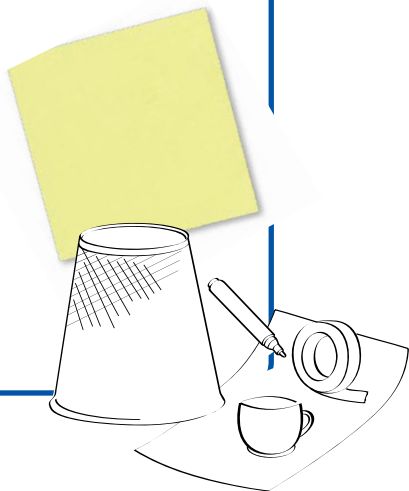
<u>სამედიცინო მოდელი</u>	<u>საქველმოქმედო მოდელი</u>	<u>სოციალური მოდელი</u>
ყრუ	უსუსური	თანაბარი უფლებები
ეტლი	საბრალო	სოციალური ბარიერები
საჭიროებს ქირურგიულ ჩარევას	სპეციალური სკოლა	სტიგმა

პრაქტიკული რჩევა

დიაგრამები დაგეხმარებათ განმარტოთ მიდგომებს შორის არსებული განსხვავებები და უმჯობესი იქნება, თუკი წინასწარ გექნებათ გამზადებული. ეს ადვილი გასაკეთებელია, თუნდაც მხატვარი არ იყოთ.

დაგჭირდებათ ორი სხვადასხვა ზომის მრგვალი საგანი წრეების დასახატად და სწორკუთხა ნივთი (ან მტკიცე ხელი). ჩვენ გამოვიყენეთ უამრავი სხვადასხვა ნივთი, სადილის და ჩაის თეფშებიდან დანყებული, ამოყირავებული სანაგვე კალათებით და ჭიქებით დამთავრებული! მარკერის ლაქებისგან დასაცავად ჭურჭელს კიდებზე ნებოვანი ლენტის შემოავლეთ.

მეთოდი

1. ჰკითხეთ მონაწილეებს - „რა სიტყვები ასოცირდება თქვენთვის შეზღუდულ შესაძლებლობასთან? რა სიტყვები ან სურათი გიჩნდებათ გონებაში, როდესაც ამბობთ ან ფიქრობთ სიტყვებს - შეზღუდული შესაძლებლობა?“ მიეცით მათ ორი-სამი წუთი, გაიაზრონ ყველაფერი, რაზეც იფიქრებენ.
2. დაყავით მონაწილეები 4-6 პატარა ჯგუფად - მოფიქრებულ სიტყვებზე საუბარი სთხოვეთ.
3. სთხოვეთ, ქაღალდებზე/ბარათებზე ჩამონერონ სიტყვები, რომელთა გაზიარებაც სურთ მთელ ჯგუფთან (ერთი სიტყვა ან სურათი თითო ფურცელზე და მხოლოდ ერთ მხარეს). თითოეულმა ჯგუფმა ფურცლები უვნებლად უნდა შეინახოს და მზად უნდა იყოს მოგვიანებით სხვებთან გასაზიარებლად.
4. დააბრუნეთ მონაწილეები ერთიან გუნდში. დიაგრამის გამოყენებით, განმარტეთ შეზღუდული შესაძლებლობის სამედიცინო, საქველმოქმედო (ინდივიდუალური) და სოციალური მოდელების ცნებები. გამოიყენეთ დასარიგებელი მასალა #1 თითოეული მოდელის აღსაწერად. აუხსენით მონაწილეებს, რომ ყველა მასალას მიიღებენ მოგვიანებით და ამიტომ ჩანიშვნების გაკეთება არ დასჭირდებათ.
5. განსხვავებული მიდგომების განმარტების შემდეგ, სთხოვეთ ყოველ პატარა გუნდს საკუთარი ფურცლები დაალაგონ იატაკზე, დიდი ჯგუფის წინაშე, სამედიცინო, საქველმოქმედო ან სოციალური სათაურების ქვეშ. დისკუსია დაიწყება როგორც კი მონაწილეები ეცდებიან ახსნან, თუ რატომ დააწყვეს სიტყვები გარკვეული სათაურის ქვეშ. წაახალისეთ ისინი, გამოთქვან აზრი იმაზე, თუ რამდენად შეესაბამება სიტყვები მათ მიერ არჩეულ სათაურებს.

ბოლო დისკუსია მნიშვნელოვანია და შესაძლოა ხანგრძლივი დებატები გამოიწვიოს მიდგომებში არსებულ განსხვავებებზე. სინამდვილეში სიტყვების ამგვარად დაყოფა რთულია - გარკვეული სიტყვები და ფრაზები არცერთ სათაურს შეესაბამება.

ამის მიზეზი კი გამოთქმული მოსაზრების მიღმა არსებული მოტივაციაა. ისეთი ფრაზა, როგორცაა „საჭიროებს მეტ დროს“, შეიძლება აღქმული იქნას როგორც ინდივიდუალური მიდგომა, რადგან აქცენტი კეთდება შშმ პირზე. მაგრამ, ასევე შესაძლოა მიუთითებდეს სოციალურ მიდგომაზე, თუკი საუბარია სემინარის დაგეგმვაზე, როდესაც თქვენ ზრუნავთ, რომ ყველა მონაწილეს საკუთარი წვლილის შესატანად საკმარისი დრო ჰქონდეს. დებატები მნიშვნელოვანია: უბიძგეთ მონაწილეებს დაფიქრდნენ სიტყვებს მიღმა არსებულ მნიშვნელობებზე. თუმცა, თუკი დისკუსია პროდუქტიული არ არის, ნუ დახარჯავთ დროს ცალკეული სიტყვების განხილვაზე.

მოტივი

ეს აქტივობა მთელი ტრენინგის ამომავალი წერტილია. უფრო მეტიც, ის განსაზღვრავს თუ რა მოხდება ტრენინგის შემდეგ.

მნიშვნელოვანია, მონაწილეებმა გაიგონ განსხვავება შეზღუდული შესაძლებლობის სოციალურ და ინდივიდუალურ მიდგომებს შორის, რადგან ამაზე დამოკიდებული, თუ როგორ აისახება ინკლუზია მათ პროგრამულ სამუშაოზე. წარსულში, თითქმის ყველა საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციის პროგრამული საქმიანობა შეზღუდული შესაძლებლობის ინდივიდუალურ მიდგომაზე დაყრდნობით ხდებოდა. გამოსავალი სოციალური მოდელის პრინციპის დამკვიდრება - შეზღუდული შესაძლებლობის მენისტრიმიზაციაა (განზოგადება). სოციალური მოდელის პრინციპები გაეროს შშმ პირთა უფლებების კონვენციას ეყრდნობა, რომელიც ყველა მენისტრიმულ ორგანიზაციას ავალდებულებს, ჩართონ შშმ პირები თავის საქმიანობაში.

რეკომენდირებულია, აქტივობის ბოლოს დაწმუნდეთ, რომ მონაწილეებმა გაიგეს განსხვავება შეზღუდული შესაძლებლობის ინდივიდუალურ და სოციალურ მოდელებს შორის.

ტრენინგის უზენაესი საკითხები

ნუ დაუშვებთ შეცდომას და არ უწოდოთ სამედიცინო -საქველმოქმედო მოდელებს „ცუდი“, ხოლო სოციალურს „კარგი“. ეს არა მხოლოდ გამარტივებაა, არამედ, შესაძლოა ამგვარმა განცხადებამ ძლიერი რეაქცია გამოიწვიოს მათში, ვინც თავისი კარიერის განმავლობაში ინდივიდუალურ მიდგომას იყენებს. განსაკუთრებით ეს რთულია სამედიცინო და სოც. მომსახურების პერსონალისთვის.

შშმ პირებს მართლაც ხშირად ესაჭიროებათ სამედიცინო დახმარება და სპეციალისტის მხარდაჭერა. მთავარი პრობლემა აქ არჩევანია - ხშირ შემთხვევაში გადანყვეტილებას იღებენ შშმ პირების მაგივრად, იმის ნაცვლად რომ მათ ჰქონდეს ან მათი თხოვნის მიხედვით იმოქმედონ.

კედელი

დრო:
60 წუთი

ნაწილი 1-4: 50 წთ.
ნაწილი 5: 10 წთ.

მასალა:

- მოამზადეთ 3 ფლიპ-ჩარტი სხვადასხვა კატეგორიის ბარიერის/ დისკრიმინაციისთვის: (ფიზიკური გარემო, კანონმდებლობის/ ინსტიტუციების დამოკიდებულება); დასარიგებელი მასალა # 2 ბარიერები;

- A5 ზომის ბარათები ან დიდი წებოვანი ქაღალდები და მარკერები ყოველი გუნდისთვის.

ბარიერი აგურის კედლებს გავს, თუმცა როგორც კი გამოვავლენთ, მასთან გამკლავება და დანგრევა ადვილი ხდება, რაც სულ უფრო მეტსა და მეტი შუამ პირს აძლევს საშუალებას ჩაერთონ განვითარების პროცესში.

ბარიერების ნგრევა სამ მთავარ სფეროში მიმდინარეობს - დამოკიდებულება, ფიზიკური გარემო და ინსტიტუციური მოწყობა, რაც პრობლემას გაცილებით ამარტივებს. გამოკვეთება ის სფეროები, სადაც შედეგის მიღწევა პირდაპირი ინტერვენციით შეიძლება.

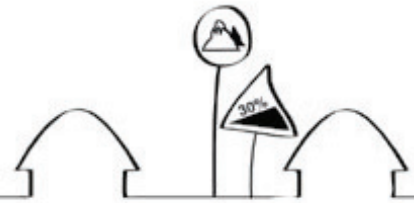
სანამ სესიას გაუძღვებით, დარწმუნდით რომ იცნობთ ბარიერების სხვადასხვა სახეობას.

ფიზიკურ გარემოში ბარიერები ყველაზე მარტივი ამოსაცნობია, თუმცა ნუ მისცემთ ჯგუფებს საშუალებას, ზედმეტად გაამახვილონ ყურადღება მხოლოდ ფიზიკურ გარემოზე - მაგალითისთვის: კიბე, ვიწრო გასასვლელი, უსწორმასწორო ზედაპირი. მისანვლომობის პრობლემა ასევე მნიშვნელოვანია სენსორული ან კომუნიკაციის შეზღუდვის მქონე პირებისთვის, როდესაც ინფორმაცია მათთვის გასაგებ ფორმატში არ არის.

ინსტიტუციური ბარიერები უფრო რთული აღმოსაჩენია. აქტიური ძებნის გარეშე, ისინი ნაკლებ თვალსაჩინო არიან. ეს იმიტომ, რომ ხშირად ისინი სოციალურ და კულტურულ ნორმებს წესდებებში და კანონებში აღნიშნავენ. მათი აღმოჩენის დასაწყებად, საჭიროა ფოკუსირდეთ იმ სექტორებზე რომლებთანაც მუშაობთ და სცადოთ გამოყოთ საკანონმდებლო, კულტურული და სოციალური პრაქტიკები რომლებიც შესაძლოა საჭიროებდნენ მიმართვას. ადგილობრივ შუამ პირებთან კონსულტაცია ბარიერების გამოსაამკარავებლად აუცილებელი პირობაა.

დამოკიდებულებითი ბარიერები ამოსაცნობად ყველაზე მნიშვნელოვანია - ისევ და ისევ, ეს შუამ პირთა ინკლუზიის პროცესის შეფერხების მთავარ მიზეზს წარმოადგენს. არასწორმა დამოკიდებულებებმა და დასკვნებმა ბევრ შუამ პირს დააჯერა რომ ქმედუნაროები, სხვაზე დამოკიდებულნი არიან და რომ მუდმივ დახმარებას საჭიროებენ. ქველმოქმედების და სხვაზე დამოკიდებულების „მოჯადოებელი“ წრის გარღვევა სულაც არ არის იოლი.

თქვენ ყველა ეს პრობლემა უნდა გამოყოთ - და მეტიც - როდესაც ისაუბრებთ ჯგუფთან ბარიერებზე. ასევე, კარგი იქნება წინასწარ ადგილობრივი ბარიერების მაგალითების მოძიება.

პრაქტიკული რჩევები

ამ მეთოდის გამოყენება ჯობს შშმ პირებთან ერთად ან კიდევ უკეთესი - სათემო ჯგუფებთან, რომლებშიც შშმ პირებიც არიან ჩართული. კედელზე გამოსაკრავად მოამზადეთ ბარიერებთან დაკავშრებით თქვენი შეხედულებები. შემდეგ ისინი შეადარეთ თავად შშმ პირების მიერ დასახელებულ მოსაზრებებს. ამ მეთოდით შესაძლებელია იმ საკითხების გამოვლენა, რომელთა გათვალისწინება არ ხდება მაშინ, როდესაც კონსულტაციებში არ მონაწილეობენ შშმ პირები.

ტრენინგის ოთახში, ბარიერების ბარათები განათავსეთ ისე, როგორც მომდევნო გვერდზეა ნაჩვენები. წყობა განსხვავებული იქნება # 2 დასარიგებელ მასალაში მოცემული სქემისა, რადგან დამოკიდებულებები ეს ყველაზე დიდი ბარიერია. მონაწილეთა უმეტესობა ეცდება მოიფიქროს ფიზიკური გარემოს ბარიერები და ეს ალბათ მთელს ფლიპ-ჩარტს შეავსებს. ბევრს უკვირს კიდევ, როდესაც იგებენ რომ უდიდესი ბარიერი - დამოკიდებულება!

მეთოდი

1. სთხოვეთ ყველას ცოტა ხნის განმავლობაში დაფიქრდნენ საკუთარ ყოველდღიურ ცხოვრებაზე - სამსახურზე, საზოგადოებაზე, სახლზე, ა.შ. წარმოიდგინონ, რა ბარიერები იარსებებდა, ისინი რომ შშმ პირები ყოფილიყვნენ. შშმ პირთა ჯგუფს ჰკითხეთ, რა დაბრკოლებებს აწყდებიან ისინი თავიანთ ყოველდღიურ ცხოვრებაში. იფიქრეთ რაც შეიძლება ფართოდ - ნუ ფოკუსირდებით მხოლოდ ფიზიკურ ფაქტორებზე. ჩამოწერეთ სია.
2. გაყავით მონაწილეები შერეულ ჯგუფებად, 4-6 წევრით თითოში. დაურიგეთ ყველა ჯგუფს ნებოვანი ბარათები (ან A5 ფორმატის ქაღალდები ნებოვან ლენტთან ერთად ფლიპ-ჩარტებზე დასამაგრებლად). სთხოვეთ ჯგუფებს გააერთიანონ საკუთარი მოსაზრებები და ნებოვან ბარათებზე ჩამოწერონ ისინი.
3. 15 წუთის შემდეგ, შეკრიბეთ ყველა მონაწილე და გამოფინეთ გამზადებული ფლიპ-ჩარტები კედლის მსგავსად. განმარტეთ, რომ „აგურები“ წარმოადგენენ ინკლუზიის პროცესში არსებულ იმ ბარიერებს, რომლებსაც შშმ პირები აწყდებიან და რომლებიც დაჯგუფებულია სამ მთავარ კატეგორიად - ფიზიკური გარემო, დამოკიდებულებები და კანონმდებლობა/ინსტიტუციები. განუმარტეთ ჯგუფს ამ სამი ბარიერის მნიშვნელობა. დასარიგებელი მასალა გაავრცელეთ სესიის მსვლელობის ან მისი დასრულების შემდეგ.
4. თითო ჯგუფიდან ერთ წევრს სთხოვეთ განათავსოს მისი ჯგუფის მიერ შემუშავებული ბარიერები „კედელზე“ იმის გათვალისწინებით, თუ რომელ კატეგორიას (დამოკიდებულება, ფიზ. გარემო, ინსტიტუციური) შეეფერება ნებოვან ბარათებზე წარმოდგენილი ბარიერები. პარალელურად, მონაწილეებმა უნდა იმსჯელონ, სად განათავსეს ბარიერი და რატომ. თუ ხალხი არ აქტიურობს და ხედავთ, რომ იდეები ეხება შეუსაბამო ბარიერებს, წამოიწყეთ დისკუსია და გამოიყენეთ ის, რომ დაეხმაროთ ხალხს გაიგონ ბარიერებისა და კატეგორიების მნიშვნელობა.
5. მიეცით მონაწილეებს საშუალება, განიხილონ ბარიერების გამოვლენის საკუთარი გამოცდილება და ის, თუ რა ისწავლეს/ გაიგეს. ძირითადი საკითხების შესაჯამებლად გამოიყენეთ „ნასწავლი გაკვეთილები“ (ქვეთავის „მოტივი“ საფუძველზე).

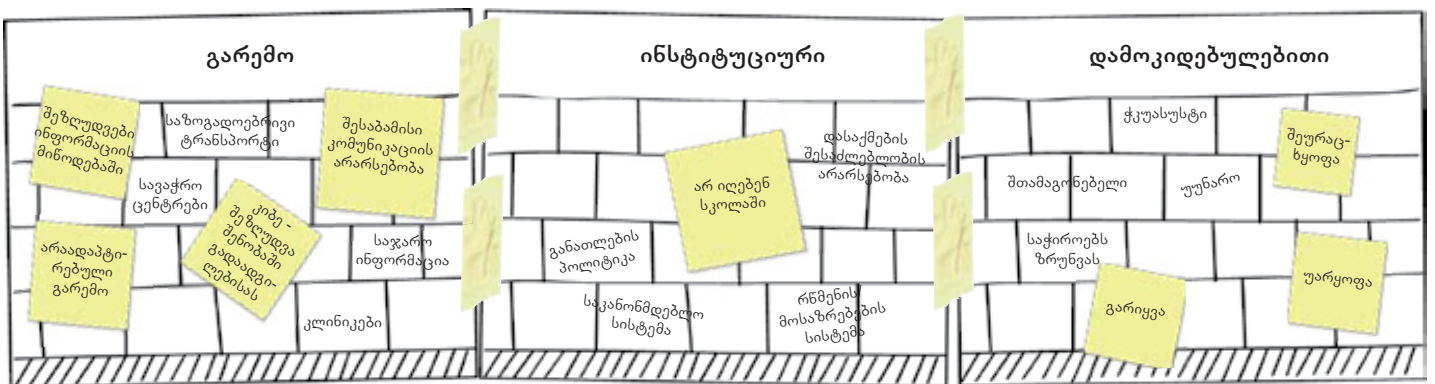

მოთხი

ეს კარგი სავარჯიშოა მათთვის, ვისაც მანამდე არ უფიქრია შშმ პირთა ცხოვრებაში არსებულ სხვადასხვა ფორმის ბარიერებზე, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ - დისკრიმინაციაზე. ეს აქტივობა, მოდელების შესახებ სესიის კარგი გაგრძელებაა, რომელიც სოციალურ მოდელში (აქტივობა 2) განხილული ბარიერების განმარტებაში დაგეხმარებათ.

მოცემული აქტივობა ტარდება სისტემატიური მეთოდით და ბარიერებს სამ მთავარ ფორმად შლის - ფიზიკური გარემო, ინსტიტუციური (ან საკანონმდებლო) და დამოკიდებულებითი. ასეთი მიდგომა უფრო გააზრებადს ხდის საკითხს და გამოკვეთს სფეროებს, სადაც ინტერვენციით შესაძლოა ცვლილების მიღწევა. როგორც წესი, უდიდესი ბარიერი ეს არის დამოკიდებულება და ამ საკითხს მაქსიმალური ჩალრმავება სჭირდება სესიის მსვლელობისას ან ბოლოს, შეჯამებისას.

დამოკიდებულებაში არსებული ბარიერების შემცირება ცნობიერების ამაღლებაზე მიმართული აქტივობებით, კამპანიებითა ან ტრენინგებით არის შესაძლებელი. გამოვლენის შემდეგ, ინსტიტუციური ბარიერები შესაძლოა იქცეს ადვოკატირების კამპანიის ძირითად სტრატეგიულ მიმართულებად. ფიზიკური გარემოს მიერ შექმნილ ბარიერებთან გამკლავება კი პროექტის შემუშავებითა და აქტივობების განერით შეიძლება, რაც მისანვდომობასთან დაკავშირებული საჭიროებების უზრუნველყოფას გულისხმობს.

ასე უნდა გამოიყურებოდეს თქვენი „კედელი“ სესიის დასრულების შემდეგ.

თამაში „ცხოვრება“

დრო:
60 წუთი

ამბის მოყოლა თქვენი მესიჯის გადაცემის საუკეთესო საშუალებაა, რომელიც ეფექტურად შეგიძლიათ გამოიყენოთ დისკრიმინაციის ვიზუალიზაციისათვის. ის დაგეხმარებათ განამტკიცოთ თქვენ მიერ წარმოდგენილი ცნებები.

როდესაც იწყებთ თხრობას, ხოლო მონაწილეები ფიქრდებიან, იქნება თუ არა შშმ ჩვილის დაბადება ისეთივე სასიხარულო ამბავი, როგორც „ჯანმრთელი“ (შეზღუდვის არმქონე) ბავშვის დაბადება, თქვენ შეგიძლიათ ისაუბროთ შეზღუდულ შესაძლებლობასთან დაკავშირებით არსებულ ცრურწმენებზე და ამ სტიგმის გამომწვევ ზოგიერთ მიზეზზე. თხრობის პროცესში ბევრი დამაფიქრებელი და პრობლემური საკითხი წამოიჭრება, ამიტომ თქვენთვისვე იქნება კარგი, თუკი კარგად მოემზადებით და წინასწარ შეისწავლით ადგილობრივ საზოგადოებაში არსებულ დამოკიდებულებებს, რწმენებს და გამოწვევებს.

ეს არის აქტივობა, როდესაც ხდება ტრენინგ კურსის „ძირითადი თემის გააზრება“ და პრაქტიკულად, მონაწილეთა აზროვნების ტრანსფორმირება. ამის შემდეგ კარგი იქნება შესვენების მოწყობა, რადგან ხშირად მონაწილეებს სურვილი უჩნდებათ განიხილონ და ერთმანეთში გაანალიზონ წამოჭრილი პრობლემები. მათ ცოტაოდენი დრო სჭირდებათ მესიჯის გათავისებისათვის, ეს კი შუადღის ბოლო ნაწილს განსაკუთრებით პროდუქტულს გახდის.

მონაწილეები:

1. შეზღუდვის არმქონე ქალები;
2. შეზღუდვის არმქონე მამაკაცები;
3. შშმ ქალები
4. შშმ მამაკაცები

ბრენარისტვის მნიშვნელოვანი საკითხი

მნიშვნელოვანია, რომ მონაწილეებმა თავისი სურვილით აირჩიონ როლები. ზოგ სიტუაციაში, რელიგიური ან ტრადიციული წარმოდგენები შესაძლოა ზღუდავდეს პირს მონაწილეობის მიღებისგან. გაითვალისწინეთ და პატივი ეცით ამ ფაქტს. ზოგიერთ კულტურაში, საკუთარი თავის შუამდობა წარმოდგენა ცი „ბედის გამოცდად“ ითვლება.

მეთოდი

1. ოთახის მონაცვლა მნიშვნელოვანი ფაქტორია. შესაძლოა სკამების განლაგების შეცვლაზე დროის დახარჯვა მოგიწიოთ. ოთხი ადამიანის გვერდი-გვერდ, ხოლო სხვა მონაწილეების ოთახის კიდეებში, მათკენ სახით განსათავსებლად თავისუფალი ადგილი დაგჭირდებათ. იდეალური ვარიანტი ოთახის შუაში ერთგვარი „დერეფნის“ გაკეთება იქნება, რაც საშუალებას მოგცემთ სრულად გამოიყენოთ ოთახის მთელი სიგრძე. მოიხმეთ ოთხი მოხალისე ჯგუფიდან (ორი ქალი და ორი მამაკაცი იდეალური ვარიანტია), რომლებაც ექნებათ სურვილი დადგენ შემდეგი 30 წუთის განმავლობაში და წარმოადგინონ შემდეგი გგუფები:

- შეზღუდვის არმქონე მამაკაცი; შუამდობა;
- შეზღუდვის არმქონე ქალი; შუამდობა;

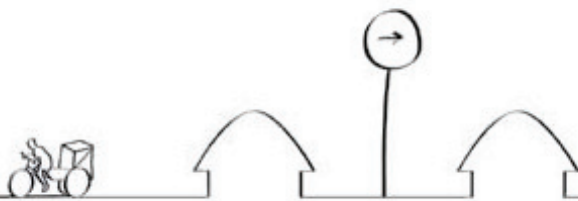
განმარტეთ, რომ ეს არ არის როლური თამაში - მოხალისეებმა უნდა წარმოადგინონ სოფელში მცხოვრები ადამიანების ჯგუფი. ბევრს არ მოსწონს როლური თამაშები, აქედან გამომდინარე საჭიროებენ გადარწმუნებას!

2. მიეცით როლი ყოველ მოხალისეს. აუხსენით, რომ მოყვებით ცხოვრებისეულ ისტორიას, პერსონაჟების დაბადებიდან სიბერემდე. როგორც კი პერსონაჟის ცხოვრების მნიშვნელოვან მომენტამდე მიხვალთ, სთხოვეთ მონაწილეებს გამოხატონ დამოკიდებულება ისე, როგორც მათი აზრით მათი პერსონაჟები (ან ოჯახის წევრები) მოიქცეოდნენ. მათ მოუწევთ გადადგან:

- ორი ნაბიჯი წინ, თუკი თვლიან მომხდარს ძალიან დადებითი ან დიდი წარმატების მომტან მოვლენად.
- ერთი ნაბიჯი წინ, დადებითი ან წარმატებული მოვლენის აღსანიშნავად.
- ერთი ნაბიჯი უკან, არც ისე პოზიტიური ან წარმატებული მოვლენისთვის.
- ორი ნაბიჯი უკან, უარყოფითი ან წარუმატებელი მოვლენისთვის.

როგორც კი მოხალისეები გაიგებენ, რისი გაკეთება მოუწევთ, შეახსენეთ, რომ ისინი განასახიერებენ გარკვეული ჯგუფის წარმომადგენლებს და მათი რეაგირება შესაბამისი უნდა იყოს. ნახალისეთ, რომ თავი აარიდონ კონკრეტულ შეზღუდულ შესაძლებლობაზე ფიქრს ან პერსონაჟის გადანყვებილებების საკუთარი ცხოვრებისეული გამოცდილებიდან გაკეთებას. ასევე, მათი პასუხი უნდა ეფუძნებოდეს იმას, თუ რას მოიაზრებენ ადექვატურად არსებულ კულტურისა და სიტუაციის პირობებში და არა იმას, თუ როგორ უნდა ხდებოდეს.

ცხოვრების ყოველი ეტაპის და მოხალისეების პასუხების შემდეგ, მიეცით დრო სხვა მონაწილეებსაც რეაგირებისა და მოსაზრებების გამოსახატად. აზრთა სხვადასხვაობის შემთხვევაში, ჯგუფი კონსენსუსამდე უნდა

მივიდეს და შესაძლოა მოხალისეს საკუთარი მოქმედების შეცვლა მოუწიოს. ფასილიტატორის როლი ამ შემთხვევაში არის შეაფასოს, როდის ჩაერიოს და გააკეთოს კომენტარი გადანყვეტილების მიზეზის ასახსნელად და ასევე წამოწიოს სადისკუსიოდ შესაძლო ცრურწმენების თემა. სავარჯიშოს მთავარი აზრი რაიმე კონკრეტულ შეზღუდვას არ უკავშირდება, ასე რომ ეცადეთ ზედმეტად არ გაამახვილოთ ყურადღება ამ საკითხზე. აქტივობის არსთან ეს არაფერ შუაშია.

3. ჩამოაყალიბეთ ამბის „სცენარი“. რამდენადაც თქვენ გსურთ წარმოაჩინოთ კავშირი შეზღუდულ შესაძლებლობასა და სიღარიბეს შორის, ამბის გასავრცობად გამოიყენეთ ტიპური სოფელი. აღწერეთ ის შეძლებისდაგვარად დეტალურად, განმარტეთ, რომ სიღარიბის მაჩვენებელი ზოგადად არის ძალიან მაღალი, თუმცა ყველა ოჯახს აქვს მინა და ხელი მიუწვდება სუფთა, „უსაფრთხო“ წყალზე. მენარმეებისთვის ხელსაყრელი ვარიანტები არსებობს ახლომდებარე ქალაქში, სადაც ასევე ხელმისაწვდომია ჯანდაცვისა და განათლების დანესებულებები.

4. დაიწყეთ პირველი ცხოვრებისეული მომენტიდან, ისე თითქოს ამბავს ყვებოდეთ... ჰკითხეთ დანარჩენ ჯგუფს კომენტარები და შემოთავაზებები ხომ არ აქვთ.

„ერთ მშვენიერ დღეს, 9 თვიანი ლოდინის შემდეგ, თქვენი პერსონაჟი დაიბადა. რას განიცდის თქვენი ოჯახი როდესაც ხედავს ვინ ხართ? გააკეთეთ თქვენი სვლა“

გაითვალისწინეთ რა შეიძლება მოხდეს:

- ოჯახი ძალიან ბედნიერია (დაიბადა შეზღუდვის არმქონე ვაჟი) - ორი ნაბიჯი წინ;
- საკმაოდ ბედნიერი (მშმ ვაჟი/შეზღუდვის არმქონე ქალიშვილი) - ერთი ნაბიჯი წინ;
- არ არის ბედნიერი (მშმ ვაჟი) - ერთი ნაბიჯი უკან;
- ძალიან უბედურია (მშმ ქალიშვილი) - ორი ნაბიჯი უკან.

„ახლა უკვე წამოიზარდეთ და დროა ოჯახმა სკოლაზე ფიქრი დაიწყოს. რამდენად შესაძლებელია, რომ თქვენ მოახერხოთ სკოლაში სიარული/სწავლა? გააკეთეთ თქვენი სვლა“.

„ახლა ხართ 20 წლის. გსურთ ქორწინება ან ურთიერთობის დაწყება. რამდენად იქნება ეს თქვენთვის შესაძლებელი? გააკეთეთ თქვენი სვლა“.

„გსურთ რამით დაკავდეთ და ოჯახს თქვენი წილი ფინანსური შემოსავალი შემატოთ. ცდილობთ მუშაობის დაწყებას. რამდენად იოლი იქნება ეს თქვენთვის?“

„გადის რამოდენიმე წელი. თქვენი ასაკობრივი ჯგუფის ყველა წარმომადგენელს ჰყავს ბავშვი. რამდენად იქნება ეს შესაძლებელი თქვენთვის?“

პრაქტიკული რჩევა

თამაში „ცხოვრება“

შესაძლოა გამოყენებული იქნას როგორც ცალკე აქტივობა ისეთი ჯგუფებისთვის, ვისაც ბევრი დრო არ აქვს.

მასალის მომზადება საჭირო არ არის. თამაშის ჩატარება შესაძლებელია 30 წუთში (საუკეთესო შემთხვევაში, ერთ საათში). ის ძლიერ გავლენას ახდენს ხალხზე და მუდამ აღძრავს დისკუსიებს. ანუ, მესიჯის ხანმოკლე დროში გადასაცემად იდეალური ვარიანტია.

ბრენერისთვის მნიშვნელოვანი საკითხი

შშმ და შეზღუდვის არმქონე პირებისაგან შემდგარ ჯგუფში ამ აქტივობას შესაძლოა დამატებით სენსიტიური ხასიათი ჰქონდეს. ამდენად, ძალიან მნიშვნელოვანია, მონაწილეები კარგად ენცობოდნენ ერთმანეთს, რათა გულწრფელად მოახერხონ სიტუაციის შესწავლა საკუთარი პერსპექტივიდან. გაითვალისწინეთ ეს, თუ თქვენ არ ხართ მქონე პირი და პირველად გინევთ შშმ პირებთან მუშაობა.

დააკვირდით, თუკი შშმ ქალბატონი გადადგამს ორ ნაბიჯს უკან ან ჯგუფის მიუთითებს მას ამის გაკეთებაზე. რატომ მოხდა ეს? შესაძლოა გამოითქვას აზრი, რომ შშმ ქალბატონს ფიზიკურად არ შეუძლია ბავშვის ყოლა - გავრცელებული მითი.

ორი ნაბიჯი უკან შესაძლოა იყოს ადექვატური ქცევა სხვადასხვა მიზეზების გამო - შშმ ქალბატონებს ხშირად არ ჰყავთ შვილები, რადგან საზოგადოება ფიქრობს, რომ მათ ეს არ შეუძლიათ ან არ უნდა გააკეთონ.

„უკვე 40 წლის ხართ. გაქვთ დიდი ცხოვრებისეული გამოცდილება. თქვენ გინდათ დაეხმაროთ საზოგადოებას ადგილობრივ პოლიტიკაში ჩართვის გზით. რამდენად შესაძლებელია თქვენთვის ამ მიზნის მიღწევა?“

5. ჰკითხეთ ჯგუფს:

- ვინ არის ახლა საუკეთესო მდგომარეობაში?
- მოხალისეებო, თავს როგორ გრძნობთ?
- ვინმე გააოცა შედეგმა?
- არის თუ არა ეს ეფექტური მექანიზმი ჩვენთვის იმის შესახსენებლად, რომ საზოგადოებიდან გარიყვა სერიოზულ გავლენას ახდენს ადამიანის სიღარიბესთან ბრძოლის შესაძლებლობებზე?
- სავარჯიშოში წინ მდგომი შეზღუდვის არმქონე მამაკაცი მოიაზრება სიღარიბეში მცხოვრებლად. რაზე მიანიშნებს ეს შშმ პირებს?

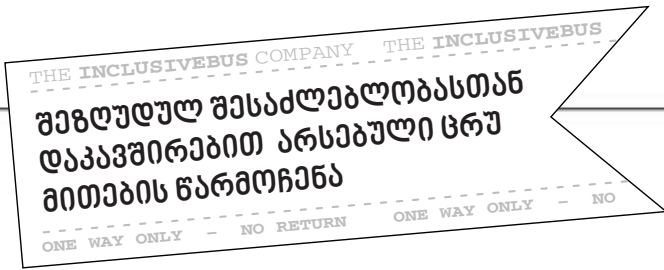
ყველაზე კარგი დასასრული ამ სესიისთვის - სთხოვეთ მონაწილეებს დააკვირდნენ პერსონაჟების განლაგებას. შეახსენეთ, რომ მოქმედება ვითარდებოდა სოფელში, სადაც სიღარიბის საკმაოდ მაღალი მაჩვენებელია. მიუხედავად იმისა, რომ შეზღუდვის არმქონე პირები, შშმ პირებზე ბევრად წინ დგანან, ისინი არავითარ შემთხვევაში არ არიან უკეთ უზრუნველყოფილები. ჰკითხეთ ჯგუფს - მოცემულ მომენტში, ვინ უფრო მეტ სარგებელს მიიღებს განვითარების პროგრამებიდან?.

მითივი

შშმ პირთა ინკლუზია მნიშვნელოვანი საკითხია სიღარიბის დონის შესამცირებლად - ეს არის ამ სესიის მესიჯი, რაც უნდა დაგეხმაროთ იმის ჩვენებაში, თუ რატომ განიცდიან შშმ პირები ქრონიკულ სიღარიბეს. ასევე, თქვენ როგორც ფასილიტატორს საშუალება გექვსთ ისაუბროთ განვითარების პროცესის სხვადასხვა პრობლემებზე, რომლებიც გავლენას ახდენენ შშმ პირებზე, თუმცა მათი განხილვა იშვიათად ხდება.

ბევრისთვის ეს სავარჯიშო დრამატულად წარმოაჩენს საზოგადოების იმ მხარეებს, რომელზეც ისინი შესაძლოა მანამდე არც კი დაფიქრებულან. შესაძლოა პირიქით, სახალისოც კი იყოს; იუმორს შეუძლია გაანეიტრალოს თამაშის პროცესში გამოვლენილი მძიმე ფაქტები, თუმცა მონაწილეთა ერთი ნაწილისათვის ეს აქტივობა იქნება სტრესული, რადგან ზედაპირზე წამოწევს ბევრ მტკივნეულ, პიროვნულ სიმართლეს.

მითების გამოაშკარავება

დრო:
30 წუთი

მასალა:

დასარიგებელი მასალა # 3

შეზღუდული შესაძლებლობის სხვადასხვა სახეები.

მითები იმის შესახებ, თუ რატომ იბადებიან ან იძენენ ადამიანები შეზღუდულ შესაძლებლობას ყველა კულტურაში არსებობს. წარმოდგენილი აქტივობა ისეა დაგეგმილი, რომ დაენმაროს მონაწილეებს შეაფასონ რამოდენიმე ასეთი მითი. პროექტის პერსონალს, რომელიც დადის სოფლებში, მართავს დისკუსიებს, მათ შორის შუშ პირების მონაწილეობით, გარკვეული წარმოდგენა უნდა ჰქონდეს ადგილობრივ ცრურწმენებზე.

მითების ბევრი მაგალითი არსებობს - „ავი“ სულები, ცოდვებისთვის დასჯა, ფეხმძიმობის დროს შუშ პირის დანახვა. იქ, სადაც შეზღუდულ შესაძლებლობასთან დაკავშირებით რეალური ცოდნის დონე დაბალია, ასეთი წარმოდგენები ხშირად ძლიერდება, ფართოვდება და გავლენას ახდენს იმაზე, თუ როგორია დამოკიდებულება შუშ პირებისადმი და როგორ აღიქვამენ ისინი საკუთარ თავს.

პროგრამის პერსონალმა უნდა იცოდეს ყოველივე აღნიშნული, რადგან ეს გავლენას იქონიებს იმაზე, თუ რამდენად კარგად იქნებიან მიღებული შუშ პირები პროექტის აქტივობებში საზოგადოების მიერ.

საზოგადოებაში ჩატარებული მსგავსი სესია შესაძლოა კარგი საწყისი წერტილი გახდეს ინკლუზიური აქტივობების გასაცნობად.

ორსულობის პერიოდში შუშ პირის დანახვა ნიშნავს, რომ ახალშობილი შეზღუდული შესაძლებლობით დაიბადება.

მითი თუ ფაქტი

საგზაო შემთხვევები, შეზღუდული შესაძლებლობის გამომწვევი გავრცელებული მიზეზია.

ფაქტი თუ მითი

მოყვებით ამბავი...

კენიაში, სამბურუს ტომის ხალხს სწამს, რომ ბავშვის ყოლა რომელსაც ალბინიზმი აქვს, ძალიან ცუდის მომასწავლებელია. მათ არ ესმით, როგორ შეიძლება ორ შავკანიან ადამიანს ეყოლოს თეთრი ბავშვი. ამ შემთხვევაში, მამას უფლება აქვს ეჭვქვეშ დააყენოს მისი მამობის ფაქტი, რასაც ამგავრად აკეთებს - ახალშობილს ტოვებს საქონლის სადგომის ჭიშკართან, მაშინ როცა საქონელს უშვებენ გარეთ. თუ ცხოველები ჩვილს არ გადაუვლიან, ეს იქნება დასტური იმისა, რომ ბავშვი მისია.

არის კიდევ სხვა საფრთხეები, რისი გადალახვაც ალბინოს ბავშვს უნევს. დედებს სწამთ, რომ თუ ბავშვს მზეზე დატოვებენ, მიღებული დამწვრობების საშუალებით მისი კანი გამოუქდება. ეს ბავშვს დიდ ტანჯვას აყენებს და ზოგჯერ სიცოცხლეს უმოკლებს. მასაის კულტურაში ძალიან ცოტა ალბინოსია.

მეთოდი

1. ისაუბრეთ შეზღუდული შესაძლებლობის ყველაზე გავრცელებულ ფორმებზე და მათ გამომწვევ ტიპიურ მიზეზებზე. კარგი იქნება, თუკი დაეხმარებით მონაწილეებს სხვადასხვა ტიპის შეზღუდულ შესაძლებლობასთან დაკავშირებული ტერმინოლოგიის გააზრებაში. დაურიგეთ მათ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სხვადასხვა ფორმებზე მომზადებული დასარიგებელი მასალა.
2. სთხოვეთ მონაწილეებს, აღწერონ შეზღუდული შესაძლებლობის გამომწვევ მიზეზებთან დაკავშირებით, ადგილებზე გავრცელებული ზოგიერთი მიზეზი და ასევე შშმ პირებთან მიმართებაში არსებული რეაქციები. შეზღუდულ შესაძლებლობასთან დაკავშირებით ყველაზე გავრცელებული მითები ჩამოწერეთ ფლიპ-ჩარტზე, რომლსაც შემდგომში გამოიყენებთ.
3. მოყვებით ჯგუფს ამ ქვეთავში მოცემული („მოყვით ამბავი...“) ნამდვილი ამბავი. არის თუ არა კენიის მსგავსი კულტურული რწმენები გავრცელებული ადგილობრივ საზოგადოებაში? გამართეთ დისკუსია. დაეხმარეთ ჯგუფს გაიგონ, თუ როგორ აღიქვამენ ადგილობრივები შეზღუდულ შესაძლებლობას. შეზღუდულ შესაძლებლობასთან დაკავშირებით გავრცელებული ზოგი მითი ხელს უწყობს შშმ პირების მიმართ ნეგატიური, ზოგჯერ კი მტრული დამოკიდებულების გაღვივებას.

მითივი

მოცემულ სესიაზე კონცენტრირება უნდა მოხდეს უფრო მეტად პროცესზე, ვიდრე შედეგზე. ეს მონაწილეებს საშუალებას აძლევს გაახმოვანონ არსებული ცრურწმენები. ფასილიტატორს შეუძლია დახმარების სახით განმარტოს შეზღუდული შესაძლებლობის გამომწვევი სხვადასხვა სავარაუდო მიზეზი. შედეგად ვიღებთ იმას, რომ ხალხს საშუალება ეძლევა ილაპარაკოს ცრურწმენებზე, რათა მონაწილეებმა გაიაზრონ, რომ ეს მხოლოდ მითებია და არა ფაქტები.

ისჯებიან თუ არა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირები თავიანთი ცოდვების გამო?

ფაქტი თუ მითი

რეალობის შემოწმება

დრო:
60 წუთი

მასალა:

დასარიგებელი მასალა # 6
შეზღუდული შესაძლებლობის თემატიკაზე მომუშავე ორგანიზაციები და შპს პირთა ორგანიზაციები.

ადგილობრივი კონტექსტია, სადაც რეალობა „მწარე“, ხოლო განვითარება და შეზღუდული შესაძლებლობა პრობლემატურია. ამ ეტაპზე, კონტექსტიდან გამომდინარე, შესაძლებელია ორი ქვემომთმომყვანილი აქტივობის განხორციელება. თუ თქვენ იცით და გაქვთ შეხება შპს პირთა მოძრაობასთან (შპს პირთა ორგანიზაციები და თვითდახმარების ჯგუფები), მოიწვიეთ ისინი ამ ქვეთავში აღწერილი მეთოდით პრეზენტაციის მოსაწყობად. თუ არცერთ ზემოთაღნიშნულ ჯგუფს არ რთავთ პროცესში, გამოიყენეთ ალტერნატივა - აქტივობა 7 (მიზეზები, მიზეზები).

მეთოდი

თუ შპს პირთა ადგილობრივ მოძრაობასთან კარგი ურთიერთობა გაქვთ ან კარგად იცნობთ მათ საქმიანობას, ეს მონაწილეთათვის იქნება საუკეთესო შესაძლებლობა, პირდაპირ მათგან მიიღონ ინფორმაცია. გაიგებენ, შპს პირთა ადგილობრივი ორგანიზაციები ინკლუზიის უზრუნველსაყოფად როგორ მუშაობენ, თემთან, სერვისის მიმწოდებლებსა და მთავრობასთან, როგორ ზეგავლენას ახდენენ მათზე.

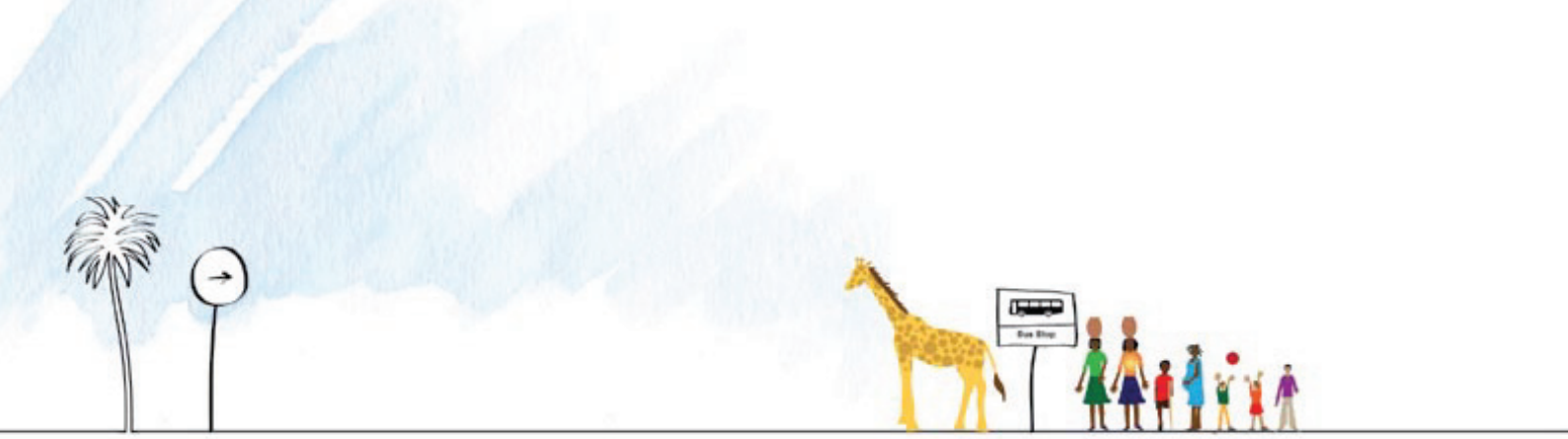
მოიწვიეთ ასეთი ორგანიზაციის ერთი - ორი წარმომადგენელი, რათა მათ მოკლედ წარადგინონ საკუთარი ორგანიზაციის საქმიანობა და პასუხი გასცენ დამსწრეთა კითხვებს.

მოთხივი

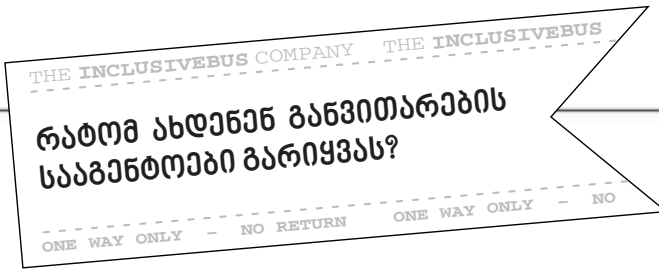
უკუკავშირმა ცხადჰყო, რომ შპს პირთა ორგანიზაციების პირდაპირი ჩართულობა ტრენინგის მსვლელობაზე ძლიერ ეფექტს ახდენს, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც წარმომადგენლები საკუთარ გამოცდილებას უზიარებენ აუდიტორიას. ამ სესიის მიზანია წარმოაჩინოს, რატომაა მნიშვნელოვანი შპს პირების ჩართულობა განვითარებაზე მიმართულ სამუშაოებში. ამდენად, თავად შპს პირის მიერ მიწოდებული ინფორმაცია განსაკუთრებით „ცოცხლად“ წარმოაჩენს ადგილობრივ სიტუაციას.

- ტრენინგისათვის მნიშვნელოვანი საკითხები:**
- მოკლე წარდგენა სასემინარო მუშაობის დაწყებამდე. რამოდენიმე რეკომენდაცია:
 - აღწერეთ შპს პირთა თქვენი ორგანიზაცია - როდის დაარსდა, ვის წარმოადგენს და სად მუშაობს;
 - აღწერეთ ორგანიზაციის მთავარი მიღწევები ბოლო წლის განმავლობაში;
 - რა მთავარი ბარიერები ხვდებით ადგილობრივ შპს პირებს?

შევიძლიათ აირჩიოთ ამ ორი აქტივობიდან:
აქტივობა 6: რეალობის შემოწმება
აქტივობა 7: მიზეზები, მიზეზები

მიზეზები, მიზეზები

დრო:
60 წუთი

მასალა:

დასარიგებელი მასალა #4

შეზღუდული შესაძლებლობა (ან სტატისტიკა შეზღუდულ შესაძლებლობაზე);

დასარიგებელი მასალა #5

შშმ პირების ინკლუზიასთან დაკავშირებით გავრცელებული მითები;

დასარიგებელი მასალა #6

შშმ პირებზე მომუშავე ორგანიზაციები და შშმ პირთა ორგანიზაციები;

ფლიპ-ჩარტის ქალაქზე ჩამონერძილი მზა შეკითხვები (მოცემული 1 ეტაპზე);

ფლიპ-ჩარტის ქალაქი და მარკერი ყველა მონაწილისთვის.

რატომ ხდება შშმ პირთა უმეტესი მეინსტრიმული პროგრამებიდან გარიყვა? ეს არის მთავარი შეკითხვა, რომელსაც პირდაპირ ეხება მოცემული სესია.

იმისდა მიუხედავად, რომ სააგენტოები ყურადღებას სხვადასხვა საკითხზე ამახვილებენ - ბავშვებზე ორიენტირებული პროგრამებიდან მიკროსაფინანსო პროგრამებამდე - შშმ პირების ამ პროგრამებიდან გარიყვის მიზეზები ძირითადად ერთნაირია. ამგვარი განხილვები იმ ორგანიზაციების მიერ კეთდება, რომელთაც უპრობლემოდ შეუძლიათ უზრუნველყონ შშმ პირთა ჩართულობა.

მეთოდი

1. მთელს ჯგუფს სთხოვეთ, პასუხი შემდეგ კითხვებზე გაგცენ:

- უწყობთ თუ არა ხელს (ან განიხილავთ თუ არა) შშმ პირთა აქტიურ ინკლუზიას განვითარებაზე მიმართულ თქვენს პროგრამებში?
- თუ არა, რატომ არ უზრუნველყოფთ მათ აქტიურ ჩართულობას?

მთავარი ამ შეკითხვებში არის სიტყვა „აქტიური“ და სწორედ მასზე უნდა გაკეთდეს აქცენტი კითხვების დასმისას. მოუწოდეთ მონაწილეებს, გულწრფელად უპასუხონ კითხვებს - ეს მათთვის პრობლემის გაანალიზების საუკეთესო საშუალება იქნება.

2. დაუშვათ, ჯგუფი არ ითვალისწინებს შშმ პირთა აქტიურ ჩართულობას. ამ შემთხვევაში, ფლიპ-ჩარტის ქალაქზე ჩამონერეთ ყველა დასახელებული მიზეზი, თუ რატომ ხდება ეს. სავარაუდო პასუხები შეიძლება ჟღერდეს ასე - „ძვირია“ „ბევრ დროს მოითხოვს“, „არ გვაქვს შესაბამისი გამოცდილება“, „არ ვიცით როგორ“, „რატომ უნდა გავაკეთოთ ეს“? „ეს კიდევ ერთი მარგინალური ჯგუფია სხვა ბევრს შორის“; „ჩვენს სფეროში ეს არაპრაქტიკულია“ და ა.შ.

3. განმარტეთ ყველაზე გავრცელებული მცდარი მოსაზრებები და მათი პასუხები (გასამართლებელი მიზეზები) - რომლებიც მოცემულია ქვემოთ (შემდგომი ანალიზისთვის იხ. დასარიგებელი მასალა # 5 - გავრცელებული მითები ინკლუზიაზე);

ტრენერისთვის მნიშვნელოვანი საპიტხვები:

განვითარებად ქვეყნებში მცხოვრებ შშმ პირთა სერიოზულ სტატისტიკაზე საუბარი ამ სესიის კარგი დასაწყისია. განვითარების ბევრ სააგენტოს არ მოეპოვება ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რამდენი შშმ პირია გარშემო და რომ ისინი მსოფლიოს უღარიბესი მოსახლეობის პროპორციულად მნიშვნელოვან წილს შეადგენენ.

- „ჯერ „ნორმალური“ ხალხის პრობლემებს უნდა მივხედოთ“;
- „ფინანსურად არამომგებიანი საქმეა“;
- „აქ ბევრი შშმ პირი არ არის, ასე რომ ეს პრობლემას არ წარმოადგენს“;
- „ჩვენ ამ სფეროს არ ვეხებით“;
- „ჩვენ არ გვაქვს შესაბამისი უნარები“;
- „მოდით, შევქმნათ სპეციალური პროგრამა“;

4. **დაყავით მონაწილეები 4-6 ჯგუფად.** მიეცით თითოეულ ჯგუფს მათივე დასახელებული მიზეზებიდან რამოდენიმე და სთხოვეთ გადააკეთონ ისინი პოზიტიურ დებულებებად იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ მუშაობს ორგანიზაცია შშმ პირებთან, ან შეიმუშაონ ნეგატიური დებულების გამანეიტრალებელი პასუხი. მათ უნდა წარმოიდგინონ, რომ საქმე აქვთ ხალხთან, რომელთაც მსგავსი მიზეზები მოჰყავთ შშმ პირთა ინკლუზიის თავიდან ასაცილებლად. მათ უნდა დაარწმუნონ „მონინაალმდეგენი“ იმაში, რომ ინკლუზია განვითარებაზე მიმართული პოზიტიური პრაქტიკაა და ის აამაღლებს მთლიანად პროგრამის ეფექტურობას.
5. **სთხოვეთ ჯგუფებს, წარუდგინონ თავიანთი რჩეული პასუხები დანარჩენ მონაწილეებს.** მათ შეუძლიათ პრეზენტაციისთვის აარჩიონ ნებისმიერი ფორმატი: ზოგიერთმა ჯგუფმა შესაძლოა ნახატებით დაასურათოს საკუთარი იდეები ან წარმოადგინოს დებატის ამსახველი მოკლე დიალოგის ფორმით, ასევე შესაძლოა ჯგუფმა ზეპირად ჩამოაყალიბოს განხილვისას გამოთქმული მოსაზრებები.

მთიხვი

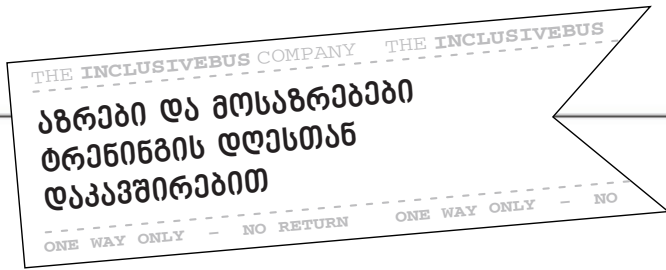
შშმ პირთა ინკლუზიის ხელშემშლელი ბარიერების აღმოჩენა, მათ დაძლევაზე მიმართული პირველი და ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაბიჯია. შშმ პირები არ არიან ჩართული იმის გამო, რომ არსებობს ხელშემშლელი მექანიზმები. იმის გარკვევა, თუ კონკრეტულად რა მექანიზმებთან გვაქვს საქმე, არის უფრო მეტად ინკლუზიური პროგრამების შექმნის საწინდარი.

სთხოვეთ რა საკუთარი მიზეზების დაცვას, თქვენ მონაწილეებს საშუალებას აძლევთ დაუკვირდნენ, თუ როგორ აღიქვამენ ისინი სიტუაციას, რაც მათვე დაეხმარება იმის გააზრებაში, თუ როგორი რეაქცია ექნებათ სხვებს, შშმ პირთა ინკლუზიაზე მიმართულ მათ გეგმებზე.

საჭირო იქნება ჯგუფებმა ფლიპ-ჩარტებზე ჩამოწვიონ შშმ პირთა გარიყვის მათ მიერ დასახელებული მიზეზები და მათი მოგვარების ხერხები.

უკუკავშირი

დრო:
15 წუთი

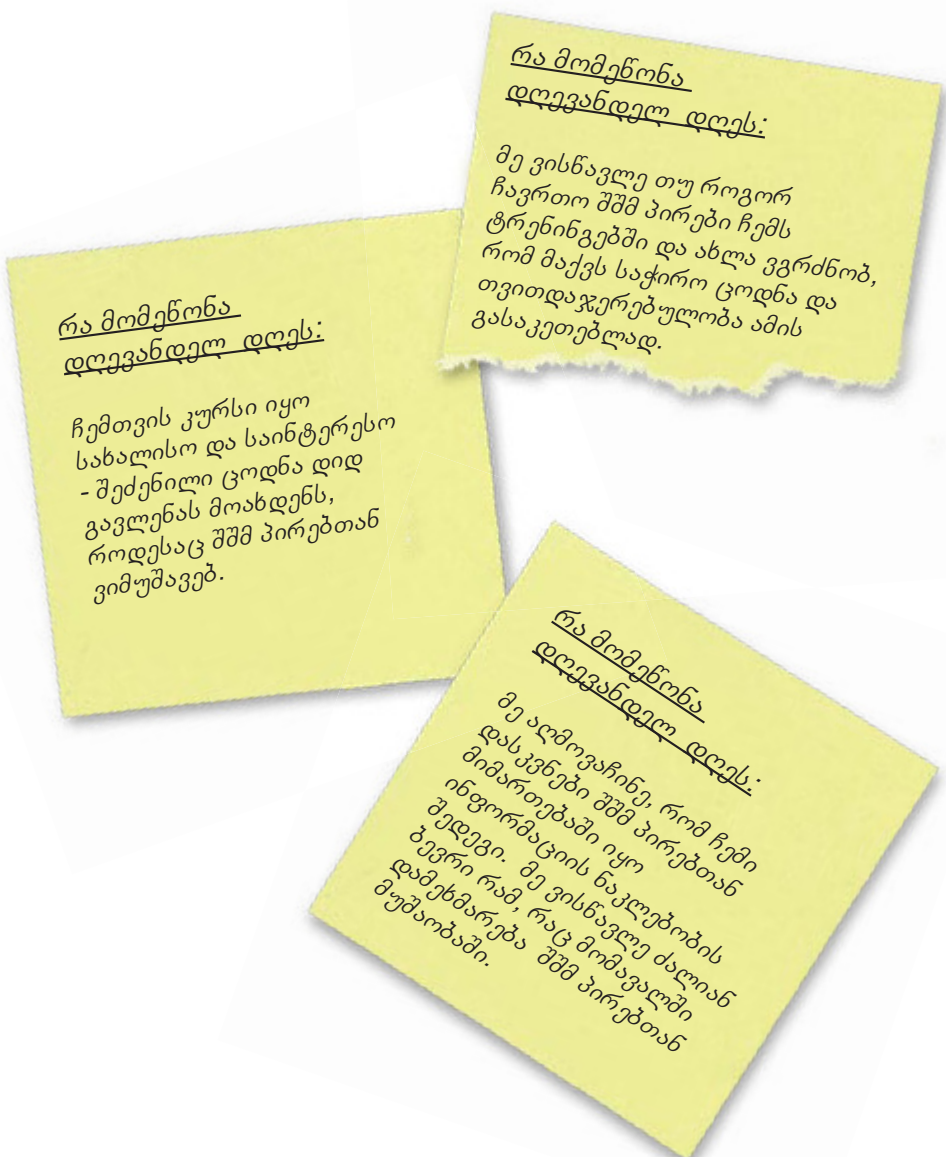

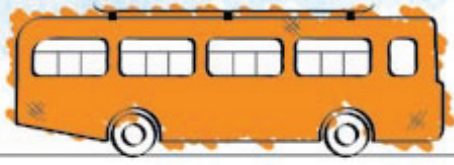
მასალა:

ტრენინგის შესაფასებლად უამრავი მეთოდი არსებობს. ჩვენი რჩევა იქნება, ყველაფერი რაც შეიძლება მარტივად გაკეთდეს. მოამზადეთ ორი ფლიპ-ჩარტის ქალაქი შეკითხვებით:

- რა მომენონა განვილილ დღეს?
- რისი გაუმჯობესება შეიძლება ?

მოახერხეთ ცვლილების მოხდენა? ეს უნდა გაიგოთ. დღის ბოლოს ცოტა დრო დაუთმეთ ტრენინგზე განხილული მთავარი თემების შეჯამებასა და გადამონმებას - მაგ. მოდელზე, ბარიერებზე და დამოკიდებულების მნიშვნელობაზე. მიეცით მონაწილეებს საშუალება დასვან დარჩენილი შეკითხვები.

მეთოდი

1. სთხოვეთ მონაწილეებს დაფიქრდნენ, რომელმა სესიებმა მოახდინა მათზე ყველაზე დიდი გავლენა შეზღუდულ შესაძლებლობასა და განვითარებასთან დაკავშირებით? თუ მონაწილეებს აზრების გაზიარების სურვილი აქვთ, შეგიძლიათ ამასთან დაკავშირებით ესაუბროთ.
2. მიეცით მონაწილეებს 5 წუთი იმისათვის, რომ ინდივიდუალურად ჩამოწერონ სამი სამოქმედო სფერო, თუ რის შეცვლას გეგმავენ ისინი საკუთარ საქმიანობაში ამ დღის შემდეგ. მოუწოდეთ მათ, დაფიქრდნენ ყოველ ამ სამ ბარიერზე და ყოველი მათგანისათვის მოიფიქრონ თითო სამოქმედო ნაბიჯი.
3. ყველა მონაწილე უზრუნველყავით ნებოვანი ბარათების ან A5 ფორმატის ქაღალდებით.
4. სთხოვეთ მათ ჩამოწერონ ნებისმიერი სახის რეაქცია რაც მათ ჰქონდათ ტრენინგის მიმართებაში, „მასალების“ სექციაში მოცემული ორი კითხვის გამოყენებით. წასვლამდე ეს ქაღალდები ცარიელ ფლიპ-ჩარტებზე დაამაგრონ. ეს არის ინფორმაციის მოგროვების არაფორმალური საშუალება რაც იძლევა კარგ უკუკავშირს.

და ბოლოს, მონაწილეების წასვლამდე დარწმუნდით, რომ ყველას აქვს აქტივობების აღწერისა და ტრენინგის დასარიგებელი მასალების სრული ნაკრები. ნაბეჭდ მასალებთან ერთად შესაძლოა მათ ამ მასალების ელექტრონული ვარიანტებიც გადასცეთ (CD დისკი ან USB ჩიპის სახით), რაც საშუალებას მისცემს „მიიტანონ“ ტრენინგი სამსახურში და შესაძლოა თავადა ჩაატარონ ანალოგიური კურსი.

დასარიგებელი მასალები

განვითარებად ქვეყნებში,
შშმ პირთა 80% სიღარიბის ზღვარს
ქვემოთ ცხოვრობს

დასარიგებელი მასალა #1

შეზღუდული შესაძლებლობის მოდელები

როგორ გამოვიყენოთ ეს მასალა

მოცემული მასალა გამოიყენეთ აქტივობისათვის:

- „რას ნიშნავს შეზღუდულობა“

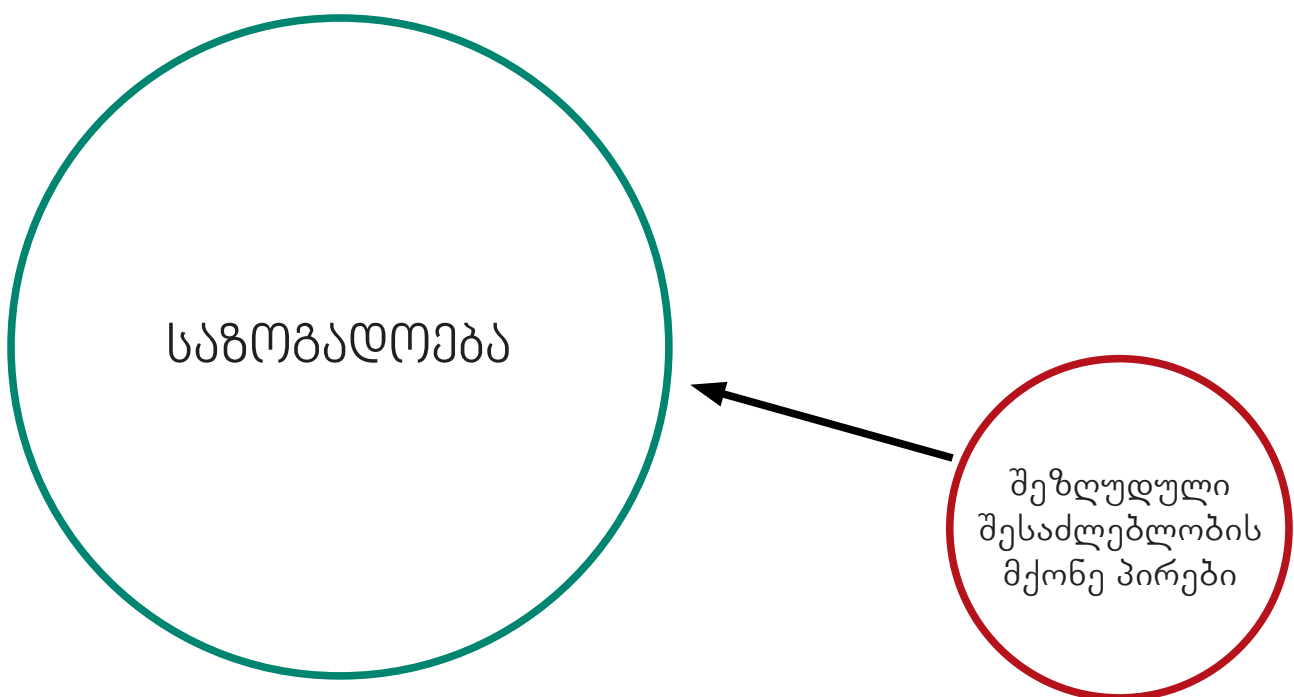
შესავალი

ყველა ადამიანს აქვს ჯანმრთელობის, განათლებისა და ფინანსური შემოსვლის მიღების უფლება, თუმცა ტრადიციულად, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა საჭიროებები განცალკევებით და სპეციალური მიდგომებით განიხილებოდა, რაც განაპირობებდა კიდევ მათ გარიყვას დანარჩენი საზოგადოებისგან. შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების გაეროს კონვენცია ენინააღმდეგება ამგვარ „ვინრო“ მიდგომებს. ინკლუზიაზე საუბრისას, ყურადღების გამახვილება საზოგადოებაზე მეტად ხდება, ვიდრე შშმ პირებზე. მიდგომა ისეთივე უნდა იყოს, როგორც ყველა სხვა, იგივე საჭიროებების მქონე ადამიანისადმი. მათ უნდა სასურველი დახმარების არჩევის საშუალება ჰქონდეთ.

შეზღუდულ შესაძლებლობასთან დამოკიდებულების სამი ფორმა არსებობს. პირველი ორი მოდელი - სამედიცინო და საქველმოქმედო - ჩართულობის ხელშემშლელ ბარიერებს თავად შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებში ხედავს. მესამე, სოციალური მოდელი კი ბარიერად განიხილავს საზოგადოების შეხედულებებს შეზღუდულ შესაძლებლობასთან მიმართებაში.

დასარიგებელი მასალა #1

ინდივიდუალური მოდელები:
სამედიცინო მიდგომა

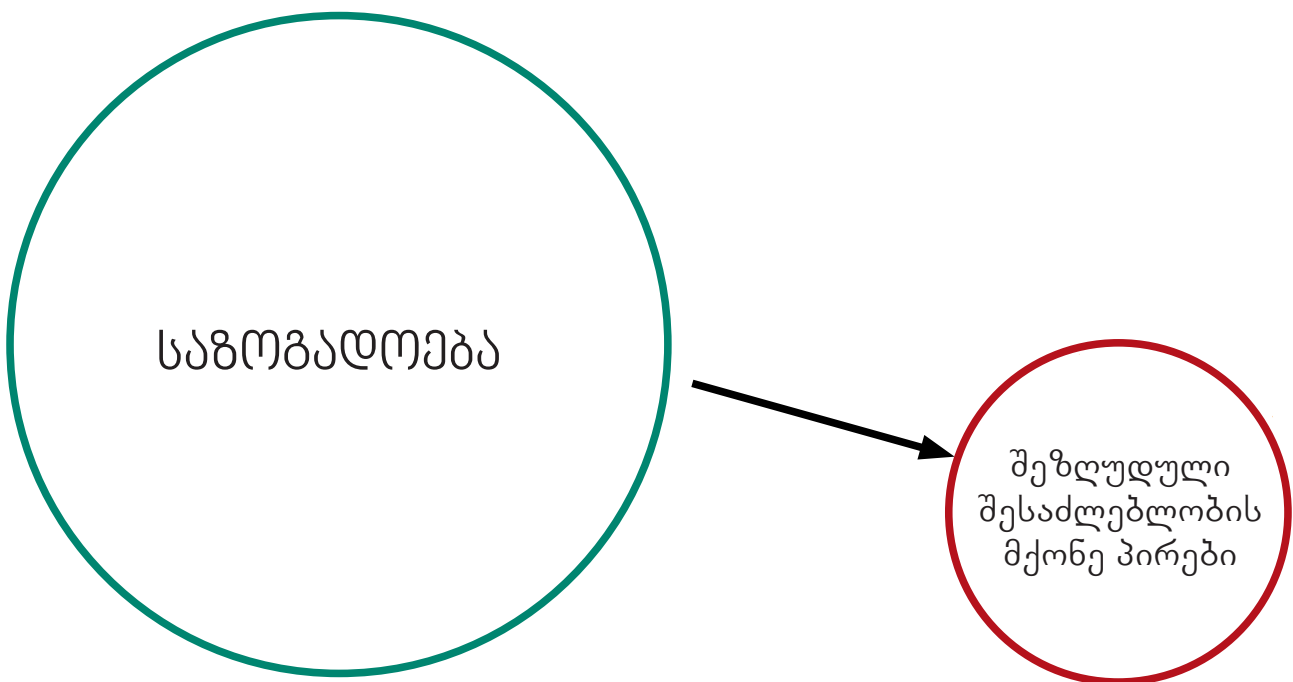
ღონისძიებები მიმართულია „ავადმყოფი“ შშმ პირების „შეკეთებაზე“, რათა მათ შეძლონ „ნორმალურ“ საზოგადოებაში გაერთიანება.

- შეზღუდული შესაძლებლობა პიროვნების პრობლემაა
- შეზღუდული შესაძლებლობის ტრადიციული აღქმა;
- მთავარ ბარიერად მიჩნეულია პირის შეზღუდული შესაძლებლობა;
- მცდელობა მიმართულია პიროვნების „მორჩენაზე“, „გაუმჯობესებაზე“ და მის საზოგადოებაზე „მორგებაზე“;
- შშმ პირი მიჩნეულია სამედიცინო მოთხოვნების მქონე პაციენტად;
- შშმ პირები საზოგადოებისაგან განცალკევებით განიხილებიან;
- შშმ პირებისთვის მხოლოდ სპეციალისტების მიერ განეული სამედიცინო დახმარებაა გათვალისწინებული;
- სიძვირის გამო, სარგებელს მხოლოდ მცირე რაოდენობის ადამიანი იღებს.

დასარიგებელი მასალა #1

ინდივიდუალური მოდელები:

„საქველმოქმედო“ მიდგომა

ლონისძიებები მიმართულია „უსუსური“ და „ნორმალური“ საზოგადოების გარეთ მყოფი შშმ პირთა „დახმარებისკენ“.

- შეზღუდული შესაძლებლობა პიროვნების პრობლემაა
- შშმ პირები აღიქმებიან, როგორც „უიღბლოები“, „სხვაზე დამოკიდებულები“ ან „უსუსურები“;
- ისინი მიიჩნევიან ადამიანებად, ვისაც სიბრალოლი და ქველმოქმედება სჭირდება;
- მიჩნეულია, რომ შშმ პირებს არ შეუძლიათ საზოგადოებისთვის სარგებლის მოტანა, ან საკუთარი თავის დახმარება;
- შშმ პირებს ეძლევათ ფულადი ან სხვა სახის დახმარება, მაგ. საჭმელი ან ტანსაცმელი;
- შშმ პირები ხდებიან „უზრუნველყოფისა“ და დახმარების გრძელვადიანი ბენეფიციარები;
- დახმარება ხორციელდება სპეციალიზირებული ორგანიზაციებიდან და არა საყოველთაო განვითარების პროგრამებიდან ;
- შშმ პირები განიხილებიან და წარმოადგენენ ცალკე ჯგუფს.

დასარიგებელი მასალა #1

სოციალური მოდელი:
ინკლუზიური მიდგომა

აქტივობები მიმართულია ინკლუზიისკენ - შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირები საზოგადოების ნაწილს წარმოადგენენ.

- შეზღუდული შესაძლებლობა პიროვნების კი არა, მთლიანი საზოგადოების პრობლემაა.
- შშმ პირები მიჩნეული არიან საზოგადოების ნაწილად და არა ცალკე ჯგუფად;
- პირებს აქვთ შეზღუდული შესაძლებლობა იმიტომ, რომ საზოგადოება უარყოფს მათ უფლებებს და შესაძლებლობებს;
- შეზღუდული შესაძლებლობა აღიქმება როგორც შეზღუდვით გამონვეული სოციალური შედეგი;
- შშმ პირის საჭიროებები და უფლებები იგივეა რაც შეზღუდვის არმქონე პირის - მაგ: სიყვარული, განათლება, დასაქმება;
- აქტივობების მთავარი მიზანია, ინკლუზიის ხელშემშლელი დამოკიდებულების, ფიზიკური გარემოს და ინსტიტუციური ბარიერების აღმოჩენა და აღმოფხვრა.

დასარიგებელი მასალა #2

ჩართულობის და მონაწილეობის ხელისშემშლელი ბარიერები

როგორ გამოვიყენოთ ეს მასალა

მოცემული მასალა გამოიყენეთ აქტივობისათვის:

- „კედელი“

შესავალი

არსებობს სამი სახის ხელშემშლელი ფაქტორი, რომელიც შშმ პირების საზოგადოებრივ ცხოვრებაში თანაბარ ჩართვას აბრკოლებს. ქვემოთ წარმოდგენილია ეს ფაქტორები:

დამოკიდებულებითი ბარიერი

შშმ პირებს ყველაზე მეტ ბარიერებს ცრურწმენა, დისკრიმინაცია და სტიგმა უქმნის; მიიჩნევა, რომ შშმ პირებისათვის დამახასიათებელია ქვემოთმოყვანილი ერთი ან მეტი თვისება:

- უუნარო/არაადექვატური;
- აქვს დაბალი ინტელექტი;
- «განკურნებას» საჭიროებს;
- «სპეციალურ» სერვისს ან დახმარებას საჭიროებს;
- სხვაზეა დამოკიდებული;
- არის შთამაგონებელი/გასაოცარი/განსაკუთრებული.

ადამიანები, რომლებიც ასე მსჯელობენ, შშმ პირებს ექცევიან როგორც სუსტ/დაუცველ ან პირიქით, როგორც „ზეადამიანებს“. ისინი ან ვერ უგებენ პიროვნებას - მთელი მისი პირადი თვისებებით, ძლიერი მხარეებითა და სისუსტეებით - ან მიიჩნევენ, რომ შშმ პირებს აქვთ „ზეადამიანური“ შესაძლებლობები, საკუთარ შეზღუდულ შესაძლებლობას რომ გაუმკლავდნენ.

შეზღუდვის არმქონე პირებმა შესაძლოა გამოხატონ შიში, სიბრაღე, უარყოფა, ან საკუთარი აღმატებულობის შეგრძნება. ეს მოსაზრებები და ემოციები მედიის საშუალებით იკრებს ძალას. უარყოფითი ტერმინოლოგია გავლენას ახდენს და აღვივებს ცრურწმენებს. შშმ პირებს სურთ, რომ შეიცვალოს ტერმინოლოგია, რომელსაც შეზღუდვის არმქონე პირები იყენებენ მათთან მიმართებაში - განსაკუთრებით ეს ეხება შეურაცხყოფელ და მცდარ ლექსიკას.

დასარიგებელი მასალა #2

ფიზიკური ბარიერები

შუამ პირები აწყდებიან ამ ბარიერებს ისეთ ადგილებში, როგორცაა:

- საზოგადოებრივი ტრანსპორტი;
- საავადმყოფოები და კლინიკები;
- სკოლები და საცხოვრებელი შენობები;
- მაღაზიები და ბაზრობები;
- ოფისები და ქარხნები;
- რელიგიური თავშეყრის ადგილები;
- მედია და კომუნიკაციები;
- საზოგადოებრივი საინფორმაციო სისტემა.

ადამიანების უმეტესობა ამ კატეგორიაში მხოლოდ ფიზიკურ გარემოს მოიაზრებს - მაგ: საავადმყოფო არაადაპტირებულია ეტლით მოსარგებლეთათვის, თუკი მას ვინრო კიბე და კარი აქვს. შუამ პირებთან კონსულტაციის შემდეგ ამგვარი ბარიერების აღმოჩენა შედარებით იოლია.

თუმცა, შესაძლოა კომუნიკაცია სენსორული დარღვევის მქონე პირებისთვის შეზღუდული იყოს, მაგ: სმენის დარღვევის მქონე პირებისთვის, თუ არ არის გათვალისწინებული ფესტური ენა; მხედველობის დარღვევის მქონე პირებისთვის - თუ მედიკამენტებზე არ არის მათთვის აღქმადი წარწერები. ცუდმა კომუნიკაციამ შესაძლოა დამანგრეველი ეფექტი გამოიწვიოს, როდესაც საქმე მნიშვნელოვან საგანმანათლებლო კამპანიებთან გვაქვს (მაგ: აივ და შიდს დაავადებების განხილვისას).

სმენის, მხედველობის ან ინტელექტუალური შეზღუდვის მქონე მოსწავლეებისათვის ხელმიუწვდომელი რჩება სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი ინფორმაცია, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც გათვალისწინებულია მათი საჭიროებები. იქიდან გამომდინარე, რომ განვითარებად ქვეყნებში, შუამ ბავშვების 98%-ი არ ირიცხება სკოლაში, ისინი ვერ იღებენ საჭირო განათლებას და ინფორმაციას. უგანდაში ჩატარებულმა კვლევამ გამოავლინა, რომ შუამ მქონე ქალების 38%-ს და მამაკაცების 35%-ს ერთხელ მაინც აქვთ „გადატანილი“ სქესობრივი გზით გადამდები დაავადებები.

დასარიგებელი მასალა #2

ინსტიტუციური ბარიერები

ეს ბარიერები რიყავენ ან ახდენენ შშმ პირთა სეგრეგაციას ბევრი სფეროდან, როგორცაა:

- საკანონმდებლო სისტემა;
- შრომითი კანონმდებლობა;
- საარჩევნო სისტემა;
- საგანმანათლებლო პოლიტიკა;
- ჯანდაცვის უზრუნველყოფა;
- სოციალური სერვისები;
- რწმენათა სისტემა და რელიგია;
- ჰუმანიტარული/განვითარების სააგენტოების კანონმდებლობა.

ბევრი სისტემა, რომლითაც ჩვენ ჩვეულებრივ ვსარგებლობთ, მიუხედავად იმისა, რომ შშმ პირთათვის. მათი მარგინალიზაცია ძალიან ჰგავს იმ ნეგატიურ მოპყრობას, რასაც ქალები და ეთნიკური უმცირესობები განიცდიან.

ინსტიტუციებიდან „გარიყვას“ დამანგრეველი ეფექტი აქვს - ცუდად რეგულირებადი სპეციალური საგანმანათლებლო პროგრამა დაბალ აკადემიურ მოთხოვნებს უყენებს მოსწავლეებს, ხოლო პატარა სკოლები მწირ კულტურულ შესაძლებლობებს სთავაზობენ მათ. პედაგოგიურ სასწავლებლებში არსებული თვალმისაცემი პრაქტიკა, სადაც თითქმის არ არიან წარმოდგენილი შშმ პირები, ამცირებს ისეთი კვალიფიცირებული მასწავლებლების რიცხვს, რომლებიც მისაბაძი მაგალითი იქნებოდა შშმ და შეზღუდვის არმქონე მოსწავლეებისთვის ზოგადსაგანმანათლებლო სისტემის სკოლებში.

მიაჩნიათ რა, რომ მათი შვილები ვერასოდეს იმუშავენ და მოუყიდებლად, ოჯახები მთავრობისგან შესაბამისი ოფიციალური განათლების ხელმისაწვდომობას არ ითხოვენ და შვილებს კარიერის შექმნისკენ არც კი მოუწოდებენ. ასეთი დაბალი მოლოდინების გამო, შშმ პირს შესაძლოა ადვილად გაუჩნდეს საკუთარი თავის მიმართ უიმედობა.

მიკრო-საფინანსო დანესებულებებს, უმეტესწილად დისკრიმინაციული რეგულაციები აქვთ. მაგ. მათ შესაძლოა გარიყონ სმენის შეზღუდვის მქონე პირი იმ მოსაზრებით, რომ ის ვერ შეძლებს პირდაპირ ისაუბროს პერსონალთან ან უარი უთხრან სესხის მიცემაზე მხედველობის შეზღუდვის მქონე ბიზნესმენს იმ საფუძველზე, რომ იგი ვერ შეძლებს მოგების გამომუშავებას მისი შეზღუდვის გამო. და ყველა ეს მაგალითი რეალურია.

დასარიგებელი მასალა #3

შეზღუდული შესაძლებლობის მოდელები

როგორ გამოვიყენოთ ეს მასალა

მოცემული მასალა გამოიყენეთ აქტივობისათვის:

- „მითების გამოაშკარავება“

რას ვგულისხმობთ შეზღუდულ შესაძლებლობაში?

- სხვადასხვა დარღვევის თანმხლები შეზღუდვები;
- ეს შეზღუდვები მათ საზოგადოებაში სრულ ჩართულობას აფერხებს;
- დამოკიდებულებითი, გარემო და ინსტიტუციური ბარიერები მათ ინკლუზიას ხელს უშლის.

რას ვგულისხმობთ გარკვეული სახის დარღვევაში?

- პრობლემები სხეულის ფუნქციონირებაში ან სტრუქტურაში;
- მაგალითად: კიდურის ნაწილის ან მთლიანი კიდურის არარსებობა; ან კიდური, ორგანო ან სხეულის მექანიზმი, რომელიც სრულად არ ფუნქციონირებს;
- შესაძლოა იყოს ხანგრძლივი ან დროებითი, ფიზიკური, სენსორული, ნევროლოგიური, ინტელექტუალური, მენტალური ან ფსიქოლოგიური;
- მრავლობითი შეზღუდვა არის მაშინ, როდესაც პირს აქვს ერთზე მეტი სახის დარღვევა;
- დაავადების, ან ტრავმის შედეგი, რაც გავლენას ახდენს პიროვნების ფუნქციონირებაზე ან მის გარეგნობაზე.

რა იწვევს მათ?

- ზოგი მათგანი თანდაყოლილია, გენეტიკური ფაქტორიდან გამომდინარე;
- ზოგი გამონვეულია დაბადებამდე გადატანილი დაავადებით, ან ტრავმით;
- ზოგი გამონვეულია დაბადების შემდგომი ტრავმის, ან დაავადების გადატანის შემდეგ;
- პიროვნებას შესაძლოა ჰქონდეს ერთზე მეტი სახის შეზღუდვა, რაც ჩამოთვლილთაგან ერთი ან მეტი ფაქტორითაა გამონვეული.

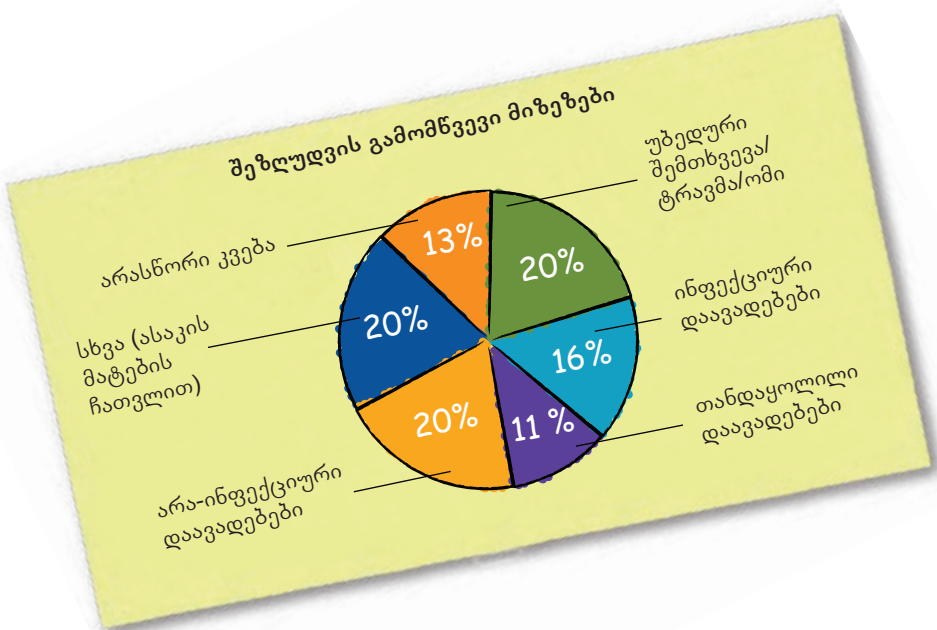
დასარიგებელი მასალა #3

რა გავლენას ახდენს ადამიანზე?

- ფიზიკური შეზღუდვა გავლენას ახდენს პიროვნების სხეულის მოძრაობაზე და/ან გარეგნობაზე (მაგ: ცერებრული დამბლა, კიდურების დაკარგვა);
- სენსორული შეზღუდვა ზემოქმედებს მხედველობაზე, სმენაზე, მეტყველებაზე, ყნოსვაზე, გემოს შეგრძნებაზე, შეგრძნებაზე, ფიზიკურ ბალანსზე (მაგ: მხედველობის/სმენის დაქვეითება);
- ნევროლოგიური შეზღუდვა მოქმედებს ნერვულ სისტემაზე, მეტყველებაზე, მოტორულ ფუნქციაზე, მხედველობაზე, მეხსიერებაზე, კუნთებზე, სწავლის უნარებზე (მაგ: ეპილეფსია, გაფანტული სკლეროზი).
- ინტელექტუალური შეზღუდვა გავლენას ახდენს კოგნიტურ ფუნქციასა და ქცევაზე (მაგ: დაუნის სინდრომი, სირთულეები სწავლაში);
- მენტალური შეზღუდვა ზემოქმედებს აზროვნებაზე, ხასიათზე, კომუნიკაციაზე, ცხოვრებასთან გამკლავების უნარზე (მაგ: შიზოფრენია, ბიპოლარული აშლილობა).

როგორ უნდა მოვახდინოთ რეაბირება?

- შეზღუდული შესაძლებლობის გასაგებად გამოვიყენოთ სოციალური მოდელი;
- ვებრძოლოთ სტიგმას და დისკრიმინაციას;
- გავაცნობიეროთ, რომ შეზღუდვები შესაძლოა დამოკიდებული იყოს სხვადასხვა ფაქტორებზე, როგორებიცაა: პიროვნული მახასიათებლები, წარსული გამოცდილება, მხარდამჭერთა ქსელი, კულტურული კონტექსტი;
- გავითვალისწინოთ, რომ დარღვევის მიუხედავად, ხშირ შემთხვევაში პიროვნება შეიძლება იქცეს „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონედ“ საზოგადოების დამოკიდებულების, სტიგმებისა და ცრურწმენების გამო.

დასარიგებელი მასალა #4

საყოველთაო სიმართლე შეზღუდულ შესაძლებლობაზე

როგორ გამოვიყენოთ ეს მასალა

მოცემული მასალა გამოიყენეთ აქტივობისათვის:

- „მიზეზები, მიზეზები“

შესავალი

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ყველა პირს არ აქვს პრობლემები საკუთარ ჯანმრთელობასთან ან შეზღუდვასთან დაკავშირებით. თუმცა, ბევრი მათგანი აწყდება სიღარიბეს, დისკრიმინაციას, ცრურწმენებს, სტიგმას. ბევრი მათგანისთვის არ არის ხელმისაწვდომი საზოგადოებრივი სერვისები - ჯანდაცვა, განათლება, სუფთა წყალი და საცხოვრებელი. შშმ ბავშვები და ზრდასრულები არიან უფრო დაუცველები კონფლიქტის ზონებში, ასევე აივ და შიდსის ინფექციებთან მიმართებაში, ძალადობის, სასტიკი მოპყრობის და უგულვებელყოფის მიმართ.

დედამინის მოსახლეობის 600 მილიონზე მეტს აქვს შეზღუდული შესაძლებლობა, მათი ¼ კი განვითარებად ქვეყნებში ცხოვრობს. ამასთან ერთად, სიღარიბეში მცხოვრები ყოველი ოთხი პირიდან ერთი - შეზღუდული შესაძლებლობის მქონეა. თუ გარიყვასა და დისკრიმინაციასაც გავითვალისწინებთ, მაშინ ამ ციფრების ზემოქმედება კიდევ უფრო გაიზრდება.

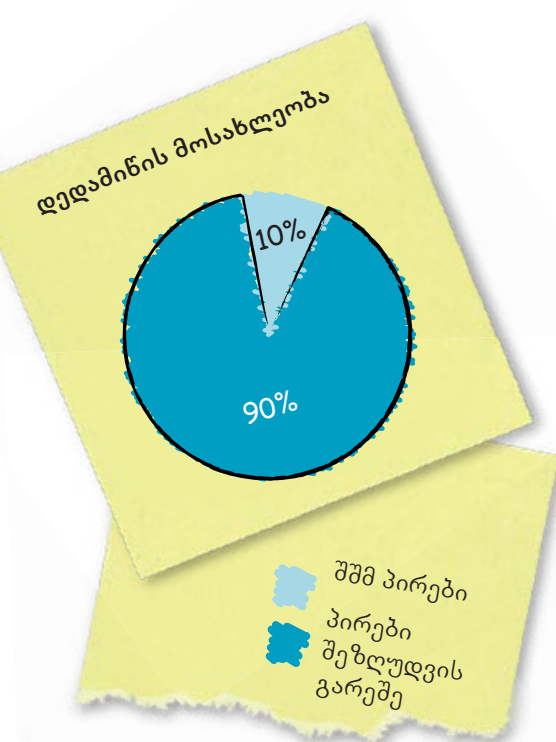
აქ მოცემულია უბრალოდ ფაქტები და ციფრები, რომლებიც შშმ პირთა ყოფის რეალურ სურათს წარმოაჩენენ მსოფლიო მასშტაბით.

სიღარიბე

- შეზღუდულ შესაძლებლობასა და სიღარიბეს შორის პირდაპირი კავშირი არსებობს;
- დარღვევების 50%-ი პრევენციას ექვემდებარება და არის სიღარიბესთან დაკავშირებული;
- შეზღუდული შესაძლებლობის 20%-ი არასწორი კვებითაა გამოწვეული;
- განვითარებად ქვეყნებში, შშმ პირთა 80%-ი სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ ცხოვრობს.

განათლება

- განვითარებად ქვეყნებში შშმ მოსწავლეების 98 %-ი სკოლაში არ დადის;
- 115 მილიონი ბავშვიდან, რომლებიც სკოლაში არ დადის, 40 მილიონს აქვს შეზღუდული შესაძლებლობა;
- შშმ ბიჭებთან შედარებით, ნაკლები შშმ გოგო იღებს განათლებას.
- მთელი მსოფლიოში, ძალიან დაბალია შშმ პირებში წიგნიერების დონე. ეს ციფრი მხოლოდ 3%-ს შეადგენს, რაც გავლენას ახდენს ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებზე, როგორიცაა ინფორმირებულობის არარსებობა აივ და შიდსის ინფექციებზე.

დასარიგებელი მასალა #4

წყაროები

- სხვა სახელმწიფოების ხელშეწყობის ავსტრალიის საბჭო
- დიდი ბრიტანეთის საერთაშორისო განვითარების დეპარტამენტი
- გაეროს განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის ორგანიზაცია
- ბავშვთა უფლებების საინფორმაციო ქსელი
- მოტივაცია
- მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაცია
- გაეროს ბავშვთა ფონდი

ჯანდაცვა

- გავითარებად ქვეყნებში, შშმ პირთა მხოლოდ 2%-ს აქვს შესაძლებლობა, ისარგებლოს ძირითადი სერვისებით და რეაბილიტაციით;
- 80%-ის საჭიროებების დაკმაყოფილება შესაძლებელია თემში; მხოლოდ 20%-ი საჭიროებს სპეციალისტის ყურადღებას;
- განვითარებად ქვეყნებში სმენისა და მხედველობა დაქვეითებული პირების 0.1%-ზე ნაკლები იღებს საჭირო სახის დახმარებას;
- ისეთ ქვეყნებში, სადაც 5 წლამდე ბავშვთა სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 20%-მდე შემცირდა, შშმ ბავშვთა სიკვდილიანობის დონე შესაძლოა კვლავ 80%-ს აღწევდეს;
- ეპილექსიით დაავადებული 50 მილიონი ადამიანის 80%-ი ცხოვრობს განვითარებად ქვეყნებში, სადაც მკურნალობაზე დახარჯული წლიური თანხა მხოლოდ 5 აშშ დოლარია.
- ეტლის საჭიროების მქონე 20 მილიონ ადამიანს ის არ აქვს.

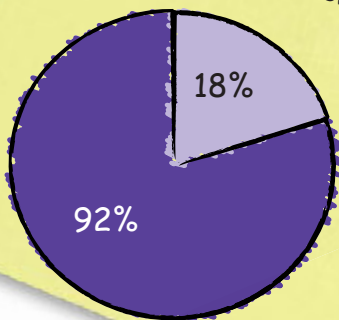
ძალადობა

- ინდოეთში ჩატარებულმა კვლევამ გამოავლინა, რომ ინტელექტუალური დარღვევების მქონე პირები, სექსუალური ძალადობის მსხვერპლნი ხშირად ბავშვობაში ხდებიან;
- დიდია იმის ალბათობა, რომ შშმ ბავშვები, დაბადებიდან მეტ ძალადობის გადაიტანენ;
- შშმ ბავშვები სექსუალური აგრესორების მთავარი სამიზნე ხდებიან და შესაძლოა დამცირების ან ცუდი მოპყრობის ობიექტად იქცნენ სკოლებში.

კონფლიქტი/ომი

- შეიარაღებულ კონფლიქტში მოკლულ ყოველ ბავშვზე, სამი იჭრება და მუდმივ შეზღუდულ შესაძლებლობას იძენს;
- ნალმის აფეთქების შედეგად დაჭრილი და დაღუპული 26. 000 პირიდან 40% ბავშვია;
- შეიარაღებული კონფლიქტების შედეგად, 10 მილიონზე მეტი ბავშვია ფსიქოლოგიურად ტრავმირებული.

განვითარებად ქვეყნებში მცხოვრები შშმ პირები

შშმ პირები, რომლებიც სიღარიბეში ცხოვრობენ

შშმ პირები, რომლებიც სიღარიბეში არ ცხოვრობენ

დასარიგებელი მასალა #5

გავრცელებული მითები ინკლუზიაზე

როგორ გამოვიყენოთ ეს მასალა

მოცემული მასალა გამოიყენეთ აქტივობისათვის:

- „მიზეზები, მიზეზები“

მიზეზების მთელი სპექტრი იშლება კითხვაზე, თუ რატომ არ არიან შშმ პირები ჩართული განვითარების სხვადასხვა პროცესებში. აქ მოცემულია რამოდენიმე ყველაზე გავრცელებული მოსაზრება:

„ჯერ „ნორმალური“ ხალხის პრობლემებს უნდა მივხედოთ“

შეზღუდული შესაძლებლობა ნორმალურია. შშმ პირები ნებისმიერ თემში არიან. ეს ადამიანთა მრავალფეროვნების გამოვლინებაა. ჩვენი ხედვა დამახინჯებულია სოციალური ნორმებით, რომლებიც შშმ პირებს საზოგადოებრივი არეალის მიღმა ათავსებენ; ასევეა სილამაზის ვინრო აღქმა, რომელსაც მედია ავრცელებს. განვითარებაზე მიმართული ეფექტური პროგრამები ეწინააღმდეგებიან იმ გარემოებებს, რომელიც საზოგადოებისაგან რიყავს „ჩაგრულთ“- შშმ პირები კი ერთ-ერთი ყველაზე მარგინალიზირებული ჯგუფია.

„ფინანსურად არამომგებიანი საქმეა“

შშმ პირთა ჩართულობა ხშირად აღიქმება როგორც დამატებითი ხარჯი. „ეს ხდება მხოლოდ იდეალურ სამყაროში“. „ეს ფუფუნებაა“. იმის თქმა, რომ „ჩვენ მხოლოდ ძირითადი საქმიანობისთვის გვაქვს თანხები, ასე რომ მათი ჩართვა არ შეგვიძლია“ უარყოფს რეალობას, რომ შშმ პირთა საჭიროებებიც ბაზისურია. მათ ჩართულობა აუცილებლად არ მოითხოვს დამატებით თანხებს, განსაკუთრებით მაშინ, როცა ეს საკითხი თავიდანვე დაგეგმილია. მაგალითად, ფიზიკური გარემოს ადაპტირებისას დამატებითი კონსტრუქციის ხერჯები იზრდება დაახლოებით 0.1-დან % და 3.0 %-მდე.

„აქ ბევრი შშმ პირი არ არის, ასე რომ ეს პრობლემას არ წარმოადგენს“

იმ მოსაზრებით, რომ მცირეა შშმ პირთა რაოდენობა, შეზღუდული შესაძლებლობა განიხილება როგორც მხოლოდ „სპეციალისტის“ საქმე. ეს მითი ვრცელდება იმიტომ, რომ ბევრი შშმ პირი არ ჩანს. სინამდვილეში, ისინი შესაძლოა სტიგმის გამო იმალებოდნენ ან ფიზიკური გარემოს არაადაპტირებულობის გამო გარიყულები რჩებოდნენ შეხვედრებიდან. თუ თანამშრომლები ვერ ხედავენ შშმ პირებს თავიანთ სამსახურში/სამუშაო ადგილზე, ისინი იწყებენ ფიქრს, რომ მათ საზოგადოებაში შშმ პირები არ არსებობენ. შეზღუდული შესაძლებლობა ისევე ახდენს გავლენას ოჯახზე, როგორც ინდივიდზე, ამდენად შშმ პირთა ოჯახებიც განიცდიან დისკრიმინაციასა და სიღარიბეს.

„ჩვენ ამ სფეროს არ ვეხებით“;

შშმ პირები ხშირად განიხილებიან, როგორც ცალკე ჩამოყალიბებული სამიზნე ჯგუფი ცალკეული პროგრამებისთვის. ასე, რომ ზოგიერთი სააგენტო სპეციალიზირებულია შეზღუდულობის თემატიკაზე, ზოგი

დასარიგებელი მასალა #5

კი არა, რადგან ფიქრობენ, რომ ამ კონკრეტული ჯგუფის საჭიროებები უკვე დაკმაყოფილებულია. მიუხედავად ამისა, შშმ პირთა მხოლოდ მცირე ნაწილი იღებს მონაწილეობას სპეციალიზებული სააგენტოების პროგრამებში, ან სამიზნე ჯგუფებში. შშმ პირთა გარეგნული, პროგრამების უმრავლესობა ვერ ახერხებს სრულიად მოიცვას იმ ჯგუფის მოთხოვნები, რომელიც ნებისმიერი პოპულაციის 10%-ს - შესაძლოა 20%-საც კი - შეადგენს.

„ჩვენ არ გვაქვს შესაბამისი უნარები“

შშმ პირებთან მუშაობა დიდად არ განსხვავდება სხვა ჯგუფებთან მუშაობისგან. საჭიროებების უმეტესობა მსგავსია. ზოგჯერ მათ დასაკმაყოფილებლად გადადგმული ნაბიჯები განსხვავებულია. შშმ პირები თავად არიან საუკეთესო ექსპერტები და ხშირად აქვთ შემოთავაზებები იმ ცვლილებებთან დაკავშირებით, რაც მათ უკეთ დაეხმარება. აღნიშნული განსაკუთრებით თავად დამოკიდებულებას ეხება. ზოგჯერ, ტექნიკურად მარტივმა გამოსავალმა შეიძლება შშმ პირისთვის ხელმისაწვდომობა უზრუნველყოს.

„მოდით შევქმნათ სპეციალური პროგრამა“

არარეალურია იმის მოლოდინი, რომ მხოლოდ ერთი სპეციალისტი შეიმუშავებს პროგრამას, რომელიც მიმართული იქნება ისეთი მრავალფეროვანი ჯგუფის საჭიროებებსა და უფლებებზე, როგორსაც შშმ პირები წარმოადგენენ. ბევრ ამ საჭიროებას სხვა ადამიანებიც იზიარებენ და ისინი მაინცდამაინც შეზღუდული შესაძლებლობებისთვის დამახასიათებელი არაა. საჭიროებები უკეთ განიხილება მთლიანი საზოგადოების თვალთახედვიდან.

შესაძლოა, თქვენ განსხვავებული მიზეზებიც მოგისმენიათ, თუ რატომ არ ხდება შშმ პირთა ინკლუზია - რას უნდა იძლევა ამაზე „სალი აზრი“ ?

დასარიგებელი მასალა #6

შშმ პირთა ორგანიზაციები

როგორ გამოვიყენოთ ეს მასალა

მოცემული მასალა გამოიყენეთ აქტივობისათვის:

- „რეალობის შემონახვა“
- „მიზეზები, მიზეზები“

მოკლე მიმოხილვა

შშმ პირები გადანყვეტილებების მიღების პროცესებიდან გარიყულები იყვნენ. ოჯახები, საზოგადოება და განვითარებაზე ორიენტირებული ორგანიზაციები, ხშირად მათ მაგივრად, ტენდენციურად იღებდნენ გადანყვეტილებებს მაშინაც კი, როდესაც საკითხი შშმ პირთა ცხოვრებაზე პირდაპირ გავლენას ახდენდა. ეს შესაძლოა ეხებოდეს ფიზიკური თერაპიას, ქირურგიულ ჩარევას ან „სპეციალიზირებული პროფილის სკოლაში“ გაგზავნას.

შედეგად, მათ იშვიათად ეკითხებიან აზრს ან არ აძლევენ პროცესებში აქტიურად ჩართვის საშუალებას. ცოტას თუ აქვს საშუალება დაიკავოს ლიდერის პოზიცია. ამის საპასუხოდ შშმ პირთა მოძრაობა მთელი მსოფლიოს მასშტაბით იზრდება. მისი მიზანია შშმ პირთა ხმა გააყუეროს და ლობირება გაუწიოს მეტ ინკლუზიას. მდგომარეობა განსხვავებულია სხვადასხვა ქვეყანაში, თუმცა ძირითადად არსებობენ ეროვნულ დონეზე მომუშავე შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ჯგუფების ორგანიზაციები, სოფლებსა და ქალაქებში არსებული ფილიალებითა და კომიტეტებით. თუ მოძრაობა დიდი ხნის დაარსებულია, შესაძლოა ფედერაციის ან გაერთიანების სახეც ჰქონდეს, რომელიც ქვეყნის დონეზე საკანონმდებლო ცვლილებების განსახორციელების პროცესში წარმომადგენს ყველა შშმ პირს.

ყველა ორგანიზაციის როლია, აკონტროლოს, თუ რამდენად იღებენ შშმ პირები სარგებელს სხვადასხვა განვითარების პროგრამებიდან. მათ შეუძლიათ მნიშვნელოვანი რესურსის როლის შეასრულონ რეგიონებში საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად. ინკლუზიასთან დაკავშირებულ საკითხებზე კონსულტაციების პროცესში თავად შშმ პირები უნდა იყვნენ ჩართულნი - თვითდახმარების ჯგუფების, შშმ პირთა ორგანიზაციების, ქვეყნის და საერთაშორისო წარმომადგენლების სახით.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა ორგანიზაციები

- წარმომადგენენ შშმ პირების მიერ შექმნილ და მართულ ორგანიზაციებს;
- მათი წარმომადგენლების უმეტესობა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონეა;
- ქვეყნებში სადაც შშმ პირთა მოძრაობა შედარებით სუსტია, სხვადასხვა დარღვევების მქონე მხოლოდ 2 ან 3 ჯგუფია წარმომადგენილი;
- ზოგი ეროვნულ დონის მომუშავე შშმ პირთა ორგანიზაციები ცნობილია ლობირების პროგრამებით, როგორც მაგალითად National Union of Disabled People Uganda (NUDIPU), Federation of Disability Organizations in Malawi (FEDOMA);
- ზოგი წარმომადგენელია საერთაშორისო დონეზე, მაგალითად Southern Africa Federation of the Disabled (SAFOD), Disabled People's International (DPI);

დასარიგებელი მასალა #6

- ბევრი მცირე ზომის და სუსტი ორგანიზაციაა, რომლის ძირითადი ფოკუსი საკუთარი წევრების გადაუდებელ საჭიროებებზე რეაგირებაა;
- შშმ პირთა ორგანიზაციების უმნიშვნელოვანესი ასპექტი არის მათი შესაძლებლობა, უკეთ გაიგონ თემში არსებული საჭიროებები და მოახდინონ შშმ პირთა მობილიზაცია;
- სათანადო მხარდაჭერით, შშმ პირთა ორგანიზაციები შეიძლება ეფექტური პარტნიორები გახდნენ თემის განვითარების პროგრამებში სხვადასხვა ინიციატივების ინტეგრირების პროცესში.

თვით-დახმარების ჯგუფები

- **წარმოადგენენ ჯგუფებს, რომლებიც ჯერ არ არიან დარეგისტრირებულები როგორც შშმ პირთა ორგანიზაციები**
- უმეტესად, არიან სოფლის ან პატარა ქალაქების ტერიტორიებზე, სადაც შშმ პირთა ორგანიზაციებს წვდომა ჯერ არ აქვთ, ან ჯგუფებში, რომელთაც ფორმალური რეგისტრაციისთვის რესურსი არ აქვთ;
- თამაშობენ დიდ როლს ადგილობრივ დონეზე - შშმ პირებს აკავშირებენ ერთმანეთთან;
- ხშირად სთავაზობენ სოციალურ მხარდაჭერას/დახმარებას და შეუძლიათ მობილიზება, სასწრაფო/გადაუდებელ შემთხვევებში ეკონომიკური მხარდაჭერის განწევა;
- შესაძლოა გახდნენ მნიშვნელოვანი დამაკავშირებელი რგოლი შშმ პირებსა და განვითარების პროგრამებს შორის. შეფასების პროცესში მათი გათვალისწინება მნიშვნელოვანია.

შშმ პირთა არასამთავრობო ორგანიზაციები

- **ორგანიზაციები, რომლებიც მუშაობენ შშმ პირებისთვის;**
- მაგალითად ისეთი მსხვილი საერთაშორისო ორგანიზაციები, როგორებიცაა: Sight Savers, Leonard Cheshire Disability, CBM, Sense International, Sue Ryder Care, Handicap International, Action on Disability and Development;
- ზოგიერთი სპეციალიზირდება გარკვეული სახის შეზღუდულ შესაძლებლობაზე, ზოგიერთი კი განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს შშმ პირებისა და მათი წარმომადგენელი ორგანიზაციების შესაძლებლობების განვითარებაზე;
- ზოგიერთი არასამთავრობო ორგანიზაციების სამიზნე ჯგუფებს სხვადასხვა დარღვევის მქონე შშმ პირები წარმოადგენენ, მაგალითად, Uganda Foundation for the Blind, Association for People with Leprosy in Angola;
- ზოგიერთი ასევე ახორციელებს რელიგიურ და საქველმოქმედო საქმიანობას და ეხმარება სპეციალიზირებულ სკოლებსა და პროფესიულ კოლეჯებს, ან პროთეზების დამზადების პროცესს;
- ზოგიერთ შემთხვევებში ყურადღება მახვილდება სამედიცინო/სარეაბილიტაციო სახის დახმარებაზე;
- უმრავლესობა უფლებებზე-დაფუძნებულ მიდგომაზე გადადის.

World Vision

World Vision UK

World Vision House,
Opal Drive, Fox Milne,
Milton Keynes. MK15 0ZR
tel: +44 (0)1908 84 10 00
text phone: +44 (0)1908 24 45 44
fax: +44 (0)1908 84 10 01
email: info@worldvision.org.uk
www.worldvision.org.uk

Данная публикация доступна для
бесплатной загрузки на сайте:

<http://www.wvi.org/disability>

World Vision благотворительная организация,
зарегистрированная под №285908, компания
зарегистрирована в Англии под №1675552.

Департамент Международного
развития Великобритании выделил
средства для издания данного
материала, но выраженные
мнения не обязательно отражают
официальную позицию
департамента.

SWEDEN

Данный материал переведен на
русский язык при финансовой
поддержке Шведского агентства
международного сотрудничества
в области развития при
осуществлении совместного
проекта World Vision и UNICEF, но
выраженные мнения не обязательно
отражают официальную позицию
департамента.

Дети с ограниченными возможностями остаются за пределами всех
новых проектов и программ. И это несмотря на то, что 80% из них в
развивающихся странах живут за чертой бедности.

При том, что ООН насчитывает около 650 млн детей и взрослых с
ограниченными возможностями во всем мире, они все еще остаются
исключенными из общих процессов. Почему?

“Путешествуем вместе” ведет работников международных
развивающих программ через простой процесс радикальных
изменений вместе с:

- уникальным однодневным курсом тренинга, испытанного в
различных культурных контекстах с намерением дать старт
изменениям;
- историей о том, как одна из самых больших международных
организаций World Vision включает людей с ограниченными
возможностями в свою работу;
- сочетанием лучших ресурсов и информации о включении
людей с ограниченными возможностями в общество.

Развитие и ограниченные возможности должны идти вместе. Мы
призываем вас начать ваш собственный путь к трансформации и
включать людей с ограниченными возможностями в вашу работу.

Ваш опыт станет частью большей картины, которая будет
стимулировать других следовать вашему курсу.

Вы готовы присоединиться к нам на этом пути?

ISBN 978-0-9564162-1-6

9 780956 416216